श्री बुद्धि-वृद्धि-कर्पूर ग्रंथमाळा मणको. १२

श्री चिदानंद (कर्पूरचंद्रजी) कृत

पद संग्रह

नम्र सूचन

इस ग्रन्थ के अभ्यास का कार्य पूर्ण होते ही नियत समयावधि में शीघ्र वापस करने की कृपा करें. जिससे अन्य वाचकगण इसका उपयोग कर सकें.

सद्गुणानुरागी मुनि कपूरविजयजी

प्रकाशक :

पोपटलाल साकरचंद शाह

भावनगर

वीर संवत २४६२] : : [विक्रम संवत १९९२

आवृत्ति पहेली] : : [नकल १०००

मुद्रक : : शेठ देवचंद दामजी : आनंद प्रेस—भावनगर.

ग्रंथमाळानो उद्देश

बुद्धि-वृद्धि-कर्पूर ग्रंथमाळा जैन साहित्यनी दिशामां आजे जे कंइ प्रचारकार्य थइ रह्युं छे तेमां यत्किंचित् फाळो आपवानी भावनाथी जन्म पामी छे. दुनियाना साहित्य-क्षेत्रमां आजे जे प्रगति थइ रही छे ते अपेक्षाये भले आपणे जैन साहित्यना प्रचार माटे प्रयासो करी रह्या होइए छतां आपणुं साहित्यक्षेत्र घणुं अणखेडाएल छे. रोचक शैलीए जैन साहित्य तैयार करीने तेनो बनतो प्रचार करवानी अनिवार्य अगत्य आजे आपणी समक्ष ऊभी छे. आ ग्रंथमाळा आ दिशामां पुष्प-पांखडीरूप पोतानी सेवा आपवाना आशयथी जन्मी छे एटले जैन जैनेतर विद्वानोना हाथे तैयार थएलुं जैन तत्वनुं तुलनात्मक सरळ साहित्य तेमज लोकरुचिने पहोंची वळे तेवुं कथा, उपदेश के भक्तिप्रद साहित्य प्रसिद्ध करवानो आ ग्रन्थमाळानो उद्देश छे.

आवा साहित्यनो बने तेटलो फेलावो थाय ते माटे बनती ओछी कींमते तेनो प्रचार करवानो क्रम योजवामां आव्यो छे. एम छतां प्रचारनी व्यापक दिशा माटे तो आवुं साहित्य जरूरी स्थाने मफत अपाय ए ज वास्तविक गणाय. तेटला माटे साहित्यप्रेमी श्रीमंतो जो आर्थिक सहकार आपशे तो जे ग्रन्थनो संपूर्ण खर्च मळशे तेनो योग्य रीते मफत फेलावो करवामां आवशे.

साथो साथ साहित्यसेवको पासे एटलुं पण मागी लइए के आ ग्रन्थमाळाने बंधबेसतुं साहित्य प्रगट करवामां तेओ अमने पोतानी लेखिनीनो लाभ आपे अने अमारा कार्यने सरळ तेमज सुगम बनावे.

आभार

आत्मज्ञानरसिक श्रीमद् चिदानंदजी (उर्फे कर्पूरचंद्रजी) महाराजे बनावेला ७२ पदोनुं आ लघु पुस्तक आ ग्रन्थमाळाना १२ मा मणका तरीके प्रसिद्ध करवामां आवे छे. ग्रन्थमाळाना दरेक पुस्तको गुजराती लीपीमां ज प्रगट थया छे. आ पुस्तक गुजरात सिवायना बहारना प्रदेशमां के ज्यां नागरी लीपीनो वधारे प्रचार छे त्यांना जनसमुदायना उपयोगमां आवे तेम धारीने नागरी लीपीमां प्रगट करवामां आव्युं छे.

श्रीमद् चिदानंदजी महाराजनी बधी कृति एक ज पुस्तकमां प्रगट करवानो अमारो इरादो छे ने ते छपाववानुं काम चालु छे. जे कोईपण भाईनी पासे तेमनुं अप्रगट कोईपण पद के स्तवनादि होय तो ते अमने मोकली आपवाथी अमे ते छपाता संग्रहमां प्रगट करशुं.

आ पुस्तक प्रगट करवा माटे सन्मित्र श्री कर्पूरविजयजी महाराजनी प्रथमथी ज प्रेरणा हती ने भाईश्री हरिलाल जीवराज भायाणीए दरेक पदमां आवता कठण शब्दोनी फुटनोट लखी छे ने वयोवृद्ध अनुभवी श्रीयुत् कुंवरजीभाई आणंदजीए प्रुफ सुधारी आपवा साथे नोट विगेरेमां थती स्खलना दूर करीने पुस्तकने अशुद्धिमांथी बचावी लेवा माटे पूरती मदद करी छे तेमज पुस्तक प्रकाशन माटे नीचेना सद्गृहस्थोए आर्थिक सहाय आपी पुस्तक प्रकाशनमां प्रेरणा आपी छे. ते सर्वनो अहीं आभार मानीए छीए.

२००) पुनानिवासी शा. शिवनाथ लुंबाजी मारफत पोरवाल एन्ड कंपनी तरफथी.

६१) फुलचंद झाबक बीकानेर

४) रेखचंद कोचर ,,

२५) घेवरचंद लाकड ,,

१०) नेमीचंद भेद ,,

६५) गीरधरलाल चुनीलाल संघवी–कडी

३१) बालचंद पामेचा–नारायणगढ

२१) जेपुरनिवासो एक बंधु तरफथी.

उपर प्रमाणे ज्ञानवृद्धिना कार्यमां मददकर्ता सर्वे बंधुओ माटे आ पुस्तकनो वांचकवर्ग ऋणी छे.

प्रगटकर्ता.

श्री चिदानंदाय नमः

श्रीचिदानंदजी

(कर्पूरचंदजी) कृत बहोंतेरी.

पद पहेलुं

(राग—मारु)

[1]पिया परघर मत जावो रे, करी करुणा महाराज. पिया०
कुळ मरजादा लोपके रे, जे जन परघर जाय;
तिणकुं उभय लोक सुण प्यारे, रं[2]चक शोभा नांय. पि.१
कुमता संगे तुम रहे रे, आगे काळ अनां[3]द;
तामे मो[4]हे दीखा[5]वहु प्यारे, कहा नीकाल्यो स्वाद.पि.२
ल[6]गत पिया कह्यो माहरो रे, अशुभ तुमारे चित्त;
पण [7]मोथी न रहाय पिया रे, कहा विना सुण मि[8]त्त.पि.३
घर अपने वाल[9]म कहो रे, कोण वस्तुकी खोट;
फोगट तद किम लीजीए प्यारे, शीश भरम[10]की पोट.पि.४

---

१ प्रिय. २ लेशमात्र. ३ अनंत. ४ मने. ५ देखाडो. ६ लागे छे. ७ माराथी. ८ मित्र. ९ स्वामिन्! १० भ्रमणारूप पोटलो.

सुनी सुमताकी विनति रे, चिदानंद महाराज;
कुमतानेह[११] निवारके प्यारे, [१२]लीनो शिवपुर राज. पि. ५

पद बीजुं
(राग—मारु.)

पिया निज महेल पधारो रे, करी करुणा महाराज. पिया०
तुम बिने[१] सुंदर साहिबा रे, मो मने[२] अति दुःख थाय;
मनकी व्यथा मनही मन जानत, केम मुखथी कहेवाय. पि. १
बालभाव[३] अब विसरी रे, ग्रहो उचित मरजाद;
आतम सुख अनुभव करो प्यारे, भांगे सादि अनाद[४]. पि. २
सेवककी लज्जा सबी[५] रे, दाखी[६] साहेब हाथ;
तो शी करो विमासण[७] प्यारे, अम घर आवत नाथ. पि. ३
मम चित्त चातक[८] घन[९] तुमे रे, इस्यो भाव विचार;
याचक[१०] दानी उभय मिल्या प्यारे, शोभे न ढील लगार. पि. ४
चिदानंद प्रभु चित्त गमी रे, सुमताकी अरदास;
निज घरघरणी[११] जाणके प्यारे, सफल करी मन आस[१२]. पि. ५

---

११ स्नेह. १२ भोक्ता बनो.

१ विना. २ मारा मनमां. ३ अज्ञानता. ४ सादि अनंत. ५ बधी. ६ कही. ७ पस्तावो. ८ चातक पक्षी. ९ मेघ. १० मागण. ११ घरवाळी, गृहिणी. १२ आशा.

पद त्रीजुं

(राग—मारु)

सुअप्पा[1] आप विचारो रे, परपख[2] नेह निवार—सु० ए आं०
परपरिणति[3] पुद्गल[4] दिसा रे, तामे निज अभिमान;
धारत[5] जीव एही कह्यो प्यारे, बंध[6]हेतु भगवान. सु. १
कनक उपल[7]में नित रहे रे, दूधमांहे फुनी[8] घीव[9];
तिल संग तेल सुवास कुसुम संग, देह संग तेम जीव. सु. २
रहत हुतासन[10] काष्टमें रे, प्रगटे कारण पाय;
लही कारण कारजता प्यारे, सहेजे सिद्धि थाय. सु. ३
खीर[11] नीरकी भिन्नता रे, जैसें करत मरोळ[12];
तैसें भेद ज्ञानी लह्या प्यारे, कटे कर्मकी जाळ. सु. ४
अजकुल[13]वासी केसरी रे, लेख्यो जिम निज रूप;
चिदानंद तिम तुमहु प्यारे, अनुभव शुद्ध[14] स्वरूप. सु. ५

---

१ भव्य आत्मा. २ पर पक्ष—पौद्गलिक. ३ एकमेक थइ जवारूप ४ विभाव दशा. ५ धारवाथी. ६ कर्मरूप बंधननुं कारण. ७ माटीमां. ८ पून:-अने ९ घी. १० अग्नि. ११ दूध अने पाणीनी. १२ हंस. १३ बकराना टोळामां उछरेल. १४ अनुभवज्ञानथी पोताना शुद्ध स्वरुपनो ख्याल.

पद चोथुं

(राग–मारु)

बंध[1] निज आप उदीरंत[2] रे, अजाकु[3]पाणी न्याय. बंध०
जकड्या किणे तोहे सांकळा रे, पकड्या किणे तुज हाथ;
कोण भूपके पहेरुये[5] प्यारे, रहत तिहारे साथ. बंध० १
वांदर जेम मदिरा पीए रे, वींछु डंकित[6] गात[7];
भूत लगे कौतुक करे प्यारे, तिम भ्रम[8]को उतपात. बंध० २
कीर[9] बंध्या जिम देखीए रे, नलिनी[10] भ्रमरसंयोग;
इणविध भया जीवकुं प्यारे, बंधनरूपी रोग. बंध० ३
भ्रम आरोपित बंधथी रे, परपरिणति संग एम;
परवशता दुःख पावते प्यारे, मर्कट[11] मुठी जेम. बंध० ४
मोह दशा अळगी करो रे, धरो सुसंवर भेख;
चिदानंद तब देखीए प्यारे, शशी स्वभावकी रेख[12]. बंध० ५

---

१ कर्मबंधन. २ प्रेरणा करीने. ३ बकरी अने छरी. ४ तने पगमां–बेडी कोणे नांखी छे? ५ पहेरेगीर. ६ डंख्यं होय. ७ शरीर. ८ भ्रांति–अज्ञाननो. ९ पोपट पोताने बंधायेल माने. १० कमळ. ११ वांदरो. १२ चंद्रस्वभावनो रेखा–आत्मानी सहज स्थिति.

पद पांचमुं

(राग—काफी)

मतिमत्× एम विचारो रे, मत मतीय[१]नका भाव. मति०
वस्तुगते[२] वस्तु लहो रे, वादविवाद न कोय;
सूर[३] तिहां परकाश पीयारे, अंधकार नवि होय. मति० १

रूप रेख तिहां नवि घटे रे, मुद्रा[४] भेख[५] न होय;
भेदज्ञान[६] दृष्टि करी प्यारे, देखो अंतर जोय. मति० २

तनता मनता वचनता रे, परपरिणति परिवार;
तनमनवचनातीत पीयारे, निज[७] सत्ता सुखकार. मति० ३

अंतर शुद्ध स्वभावमें रे, नहीं विभाव लवलेश;
भ्रम[९] आरोपित लक्षथी प्यारे, हंसा[१०] सहत क्लेश. मति० ४

अंतर्गत[११] निहचे[१२] गही रे, कायाथी व्यवहार;
चिदानंद तब पामीए प्यारे, भवसायर[१३]को पार. मति० ५

× मतिवाळा १ दर्शनना. २ यथातथ्य. ३ सूर्य. ४ लिंग. ५ वेष. ६ जड—चैतन्यनो विवेक. ७ आत्मानी. ८ राग-द्वेषरूप परिणति. ९ रागद्वेषरूप विभावयुक्त. १० आत्मा. ११ आत्मामां. १२ निश्चयदृष्टि. १३ भवसमुद्र.

पद छठ्ठुं

(राग काफी अथवा वेलाउल)

अकळ कळा जगजीवन तेरी—(ए आंकणी.)

अंत[1] उदधिथी[2] अनंतगणो तुज;
    ज्ञान महा लघुबुद्धि ज्युं मेरी. अकळ० १

नय[3] अरु[4] भंग[5] निखेप[6] बिचारत,
    पूरवधर थाके गुण हेरी;
विकल्प करत थाग नवी पामे,
    निर्विकल्पतें होत भयेरी. अकळ० २

अंतर अनुभव विण तुज पदमें,
    युक्ति नहि कोउ घटत अनेरी[7];
चिदानंद प्रभु करी कीरपा अब,
    दीजे ते रस[8] रीझ[9] भलेरी[10]. अकळ० ३

---

१ छेल्लो स्वयंभूरमण. २ समुद्रथी. ३ सात नय. ४ अने. ५ सात भंग. ६ चार निक्षेपा. ७ बीजी. ८ आत्मानुभव रसमां. ९ रुचि. १० रूडी.

पद सातमुं

(रांग उपरनो)

जौं लौं तत्त्व न सूझ पडेरी. ए आंकणी.

तौं लौं मूढ भरमवश[2] भूल्यो;
मत ममता ग्रही जगथी लडेरी[3]. जौं लौं० १

अकर[4] रोग शुभ कंप[5] अशुभ लख,
भवसायर इण भांत रडेरी;

धान काज जिम मूरख खीतहड[6],
ऊखर[7] भूमिको खेत खडेरी. जौं लौं० २

उचित रीत ओळख विण चेतन,
निशदिन खोटो घाट घडेरी;

मस्तक मुकुट उचित मणि अनुपम,
पगभूषण अज्ञान जडेरी. जौं लौं० ३

कुमतावश मन वक्र[8] तुरंग[9] जिम,
ग्रही विकल्प मग[10]मांहि अडेरी;

---

१ ओळखाण–प्रतीति. २ अज्ञान, मिथ्यात्ववश. ३ विरोध करी रहे छे. ४ आ भवमां सुख मळे ने परभवमां दुःख मळे ते अकर रोग. ५ आ भवमां दुःख मळे पण परभवमां सुख मळे ते कंप रोग. ६ खेडूत. ७ खारवाळी. ८ वांको. ९ घोडो. १० मार्गमां.

चिदानंद निज[11] रूप मगन[12] भया,
तब कुतर्क[13] तोहे नाहि नडेरी. जौं लौं० ४

पद आठमुं

(राग काफी तथा वेलाउल)

आतम परमातम पद पावे,
जो परमातमशुं लय[1] लावे. आतम०
सुणके शब्द कीट[2] भृंगीको[3],
निज तनमनकी सुध[4] बिसरावे[5];
देखहु प्रगट ध्यानकी महिमा,
सोइ कीट भृंगी हो जावे. आतम० १
कुसुमसंग तिलतेल[6] देख फुनि,
होय सुगंध फुलेल कहावे;
शुक्तिगर्भगत[7] स्वाति[8] उदक होय,
मुक्ताफळ[9] अति दाम धरावे. आतम० २
पुन पिचुंमंद[10] पलाशादिकमें[11],
चंदनता ज्युं सुगंधथी आवे;

---

११ स्वस्वरूपमां. १२ मग्न. १३ विकल्प.

१ लीनता. २ इयळ. ३ भमरी. ४ शुद्धि, भान. ५ भूली जाय. ६ तलनुं तेल. ७ छीपमां पडेलुं. ८ स्वाती नक्षत्रनुं ९ मोती. १० लींबडो. ११ खाखरा वगेरेमां.

गंगामें जळ आण आणके,
गंगोदक[12]की महिमा भावे. आतम० ३
पारस[13]को परसंग[14] पाय फुनि,
लोहो[15] कनक[16] स्वरूप लिखावे;
ध्याता[17] ध्यान धरत चित्तमें इम,
ध्येयसरूपमें जाय समावे. आतम० ४
भज समता ममताकुं तज जन,
शुद्ध स्वरूपथी प्रेम लगावे;
चिदानंद[18] चित्त प्रेम मगन भया,
दुविधा[19] भाव सकळ मिट जावे. आतम० ५

पद नवमुं

श्री गोडी पार्श्वनाथनुं स्तवन.

(राग काफी तथा वेलाउल)

अरज एक गवडीचा स्वामी,
सुणहु कृपानिधि अंतरजामी. आंकणी.

---

१२ गंगाना जळनी. १३ पारसमणिनो. १४ प्रसंग. १५ लोढुं. १६ सोनुं. १७ अंतरात्मा. १८ परमात्म–स्वरूप. १९ डामाडोळपणुं.

अति आनंद भयो मन मेरो,
चंद¹वदन तुम दर्शन पामी;
हुं संसार असार उदधि पड्यो,
तुम प्रभु भये पंचम गतिगामी. अरज० १
हुं रागी तुं निपट² निरागी,
तुम हो निरीह³ निर्मळ निष्कामी⁴;
पण तोहे कारणरूप निरख मम,
आतम भयो आतमगुणरामी. अरज० २
गोप⁵ बिरुद निरजामक⁶ माहण⁷,
प्रगट धर्यो तुम त्रिभुवन नामी;
तांते अवश्य तारशो मोंकु,
इम विलोकी धीरज चित्त ठामी. अरज० ३
युग पूरण निधान शशी (१९०४) संवत,
भावनगर भेटे गुणधामी;
चिदानंद प्रभु तुम किरपाथी,
अनुभव⁸ सायर सुख विसरामी. अरज० ४

---

१ चंद्र समान. (परम शान्त) मुख. २ बिलकुल ३ ईहा विनाना. ४ कामना-इच्छा रहित. ५ गोवाळ. ६ निर्यामक–सुकानी. ७ कोईने पण न हणो एवा उपदेशक. ८ अनुभव सुखसागरमां विश्राम लइ रह्या छुं.

पद दशमुं

(राग—वेलाउल.)

मंद विषयशशि[1] दीपतो, रवितेज घनेरो;
आतम सहजस्वभावथी, विभाव अंधेरो. मंद० १
जाग जीयां[2] अब परिहरो, भववास वसेरो;
भववासी आशा ग्रही, भयो जगतको चेरो[3]. मंद० २
आश तजी निरांशता[4], पद[5] शाशता हेरो[6];
चिदानंद निज रूपको, सुख जाण भलेरो. मंद० ३

पद अग्यारमुं

(राग उपरनो)

जोग[1] जुगति[2] जाण्या विना, कहा[3] नाम धरावे;
रमापति[4] कहे रंकके[5]कुं, धन हाथ न आवे. जोग० १
भेख धरी माया[6] करी, जगकुं भरमावे;
पूरण परमानंदकी, सूधी[7] रंच न पावे. जोग० २
मन मुंड्या विना मुंडकुं, अति घेट मुंडावे;
जटाजूट शिर धारके, कोउ कान फरावे[8]. जोग० ३

---

१ विषयरूप चन्द्र. २ आत्मा. ३ ताबेदार, सेवक. ४ निराशीभाव—निःस्पृहता. ५ शाश्वत पद. ६ जुओ.

१ अष्टांगयोग अथवा संयमयोग अथवा तपयोग के वीर्ययोग. २ रहस्य. ३ शुं. ४ धनपति. ५ गरीबने. ६ कपट. ७ शोध ८ फडावे.

ऊर्ध्वबाहु अधोमुखे, तन ताप तपावे;
चिदानंद समज्या विना, गिणंती नवि आवे. जोग० ४

पद बारमुं

(राग उपरनो)

आज सखी मेरे वालमा[1], निज मंदिर आये;
अति आनंद हिये[2] धरी, हसी कंठ[3] लगाये. आज० १
सहज स्वभावजळे करी, रुचि[4]घर नवराये;
थाळ भरी गुणसुखडी[5], निज हाथ जिमाये[6]. आज० २
सुरभी[7] अनुभव रस भरी, बीडां[8] खवराये;
चिदानंद मिले[9] दंपती, मनोवंछित[10] पाये. आज० ३

पद तेरमुं.

(राग—विभास)

जुठी जग माया[1] नरकेरी काया,
ज्युं बादर[2]की छाया माइरी;

---

९ ऊंचा हाथ. १० लेखामां.

१ प्रीतम. २ हृदयमां. ३ गळे. ४ रुचिरूप घरमां ५ गुणरूप मीठाई. ६ जमाड्या. ७ सुवासित. ८ पान—बीडां. ९ भेगां मळी. १० सुखशान्तिरूप मनोवांछा.

१ जगतनी रचना. २ वादळानी.

ज्ञानांजन[4] कर खोल नयन मम,
सद्गुरु इणविध प्रगट लखाई[5]री. १
मूल विगत[6] विषवेल[7] प्रगटी इक,
पत्र रहित त्रिभुवनमें छाई[8]री;
तास[9] पत्र चूणं[10] खात मिरगा[11]ला,
मुख विन अचरिज देखुं हुं आइ[12]री. २
पुरुष[13] एक नारी निपजाइ[14],
ते तो नपुंसक[15] घरमें समाइरी;
पुत्र जुगल[16] जाये तिण बाला,
ते जगमांहे अधिक दुःखदाइ[17]री. ३
कारण बिन कारजकी सिद्धि,
केम भइ[18] मुख कही नव जाइरी;
चिदानंद एम अकळ कळाकी,
गति मति कोउ विरले जन पाइरी. ४

---

४ ज्ञानरूप उज्ज्वल अंजन. ५ लखावेल–दर्शावेल छे. ६ विनानी. ७ विषय–तृष्णारूप विषवेलडी. ८ विस्तार पामी छे अर्थात् सर्व जीवोने पोताने आधीन कर्या छे. ९ तेना. १० चूंटी. ११ मुग्ध जीवरूप हरणो. १२ आवीने. १३ लोभरूप पुरुषे. १४ तृष्णारूप–नारीने जन्म आप्यो. १५ मनरूप नपुंसकना. १६ राग–द्वेषरूप जोडलो पुत्रोने. १७ दुःख आपनारा. १८ बनी.

पद चौदमुं

श्री पार्श्वजिन स्तवन

(राग विभास)

देखो भवि[1] जिनजीके युग[2],
चरनकमळ नीके[3]—देखो० आंकणी
जिम उदयाचळ उदय भयो रवि,
तिम नख मानकके[4]—देखो० १
नीलोत्पल[5] सम शोभे[6] चरण छबि[7],
रिष्ट[8] रतनहुके[9]—देखो० २
सुरभि[10] सुमनवरे[11] यक्षकर्दम[12] कर,
अर्चित[13] देवनके—देखो० ३
निरख चरन मन हरख भयो अति,
वामानंदनके[14]—देखो० ४
चिदानंद अब सकल मनोरथ,
सफळ भये मनके—देखो० ५

१ भव्य जीवो. २ बे. ३ उत्तम. ४ माणेकना. ५ नील (आसमानी) कमळ. ६ शोभे. ७ कान्ति. ८ श्याम रत्ननी जात. ९ रत्नमय शरीरमां. १० सुगन्धी. ११ उत्तम फूल. १२ चंदन, केशर, बरास, अंबर, कस्तूरी, गोरुचंदन, रतांजळी, काचो हिंगळोक, मरचकंकोळ ने सोनानो वरक-ए दश पदार्थोनो यक्षकर्दम थाय छे. १३ पूजायेल. १४ वामा मोताना पुत्र.

पद पंदरमुं.

श्री नेमिनाथनुं स्तवन.

(राग—केरबो)

अंखियां[1] सफल भइ,
अलि ! निरखत नेमिजिनंद अ० आंकणी.
पद्मासन आसन प्रभु सोहत[2],
मोहत सुर नर इंद;
घुघरवाला[3] अलख अनोपम,
मुख मानु पूनमचंद. अ० १
नयन कमळदल[4], शुक[5]मुख नासा[6],
अधर[7] बिंब[8] सुखकंद[9];
कुंद[10]कली ज्युं दंतिपंति[11]
रसना[12] दल[13] शोभा अमंद[14]. अ० २
कंबु[15] ग्रीव[16] भुज कमलनाल कर[17],
रक्तोत्पल[18] अनुचंद[19];

---

१ आंखो. २ शोभे छे. ३ घुघरवाळा—घुघरा जेवा गोळ मरोडवाळा केश. ४ कमळपत्र. ५ पोपट. ६ नासिका. ७ होठ. ८ गोलाफळ जेवा लाल. ९ सुखनुं मूळ. १० मचकुंदनी कळी. ११ दांतनी पंक्ति. १२ जीभ. १३ रक्तपत्र. १४ अत्यंत. १५ शंख. १६ डोक. १७ हाथनी हथेळी १८ रक्तकमळ जेवो. १९ चंद्रनी पाछळ रहेल.

हृदय विशाळ थाळं[20] कटि[21] केसरी,
  नाभि[22] सरोवर खंदे[23]. अ० ३
कदली[24] खंभ युग चरनसरोज जैसे[25],
  निशदिन[26] त्रिभुवन वंदे[27];
चिदानंद आनंद मूरति,
  ए शिवादेवीनंद[28]. अ० ४

पद १६ मुं

(राग - भैरव)

विरथा[1] जन्म गमायो मूरख! विरथा० ए आंकणी,
रंचक[2] सुखरस वश होय चेतन,
  अपनो मूल[3] नसायो;
पांच मिथ्यात[4] धार तुं अजहुं[5],
  साच भेद नवि पायो. मूरख० १

---

२० खूमचा जेवुं. २१ केड. २२ दूंटी. २३ मध्य भाग (जेवी गंभीर) २४ केळना स्थंभ समान. २५ जेना चरणकमळ. २६ रात्रिदिवस. २७ वंद्य. २८ शिवादेवी माताना पुत्र.

१ फोकट. २ अल्प. ३ किंमत. ४ अभिग्रहिक, अनाभिग्रहिक, आभिनिवेशिक, सांशयिक अने अनाभोग मिथ्यात्व. ५ हजी.

कनक कामिनी अरु एहथी,
  नेह[६] निरंतर लायो;
ताहुथी तुं फिरत सुरानो[७],
  कनक[८] बीज मानु खायो.   मूरख० २

जनम जरा मरणादिक दुःखमें,
  काळ अनंत गमायो;
अरहट[९] घटिका जिम कहो याको,
  अंत अजहुं नवि आयो.   मूरख० ३

लख चोराशी पहेर्या चोलना[१०],
  नव नव रूप बनायो;
विन समकित सुधारस[११] चाख्या,
  गिणती कोउ न गिणायो.   मूरख० ४

एती पर नवि मानत मूरख,
  ए अचरिज चित आयो;
चिदानंद ते धन्य जगतमें,
  जिणे प्रभुशुं मन लायो.   मूरख० ५

---

६ स्नेह. ७ मदिरापानीनी जेम. ८ धंतूराना बी. ९ फरता रेंटना घडा. १० वेश—नवा नवा शरीर रूप. ११ अमृत.

पद १७ मुं.

(राग–भैरव)

जग सपने[1]की माया रे नर ! जग सपनेकी माया०
ए आंकणी

सपने राज पाय कोउ रंक ज्युं,
करत काज मन भाये[2];
उघरत नयन हाथ लख[3] खप्पर[4],
मन हुं मन पछताया[5]. रे नर ! ० १

चपळा[6] चमकार जिम चंचल,
नरभव सूत्रे[7] बताया;
अंजली[8] जळ सम जगपति जिनवर,
आयु अथिर[9] दरशाया. रे नर !० २

योवन संध्यारंग[10] रूप फुनि[11],
मळ मलिने[12] अति काया;
विणसंत[13] जास विलंब न रंचक,
जिम तरुवर[14]की छाया. रे नर !० ३

---

१ स्वप्ननी. २ भावतुं–गमतुं. ३ जोतुं. ४ हाथमां खप्पर–भिक्षापात्र. ५ पस्तायो. ६ वीजळी ७ शास्त्रमां ८ खोबामां रहेल ९ अस्थिर. १० रंग. ११ जरुर. १२ गंदी. १३ क्षीण थतां. १४ मोटा वृक्षनी.

सरिता[१५]वेग समान ज्युं संपत्ति[१६],
स्वारथ सुत[१७] मित्र[१८] जाया[१९];
आमिष[२०]लुब्ध मीन[२१] जिम तिन संग,
मोहजाळ बंधाया. रे नर ! ० ४
ए संसार असार सार पिण[२२],
यामें इतना[२३] पाया[२४];
चिदानंद प्रभु सुमरनसेती[२५],
धरिये नेह[२६] सवाया. रे नर !० ५

पद १८ मुं

श्री ऋषभजिन स्तवन.

(राग—प्रभाती)

मान कहा अब मेरा मधुकर[१] ! मान० ए आंकणी.
नाभिनंद[२]के चरण सरोज[३]में,
कीजे अचल वसेरा[४] रे;

---

१५ नदीना पाणीना वेग जेवो. १६ लक्ष्मी. १७ पुत्र. १८ मित्र. १९ स्त्री. २० मांसनी पेशीमां लुब्ध थयेल. २१ माछलां २२ पण. २३ एटलो. २४ प्राप्त थयो छे. २५ स्मरण करवाथी. २६ सवायो स्नेह—अत्यंत स्नेह.

१ मनरूप भ्रमर. २ नाभिराजाना कुंवर श्रीऋषभदेव प्रभु. ३ कमळमां ४ वसवाट.

परिमल× तास लहत तन सहेजे,
  त्रिविध तांप[5] उतेरां[6] रे. मान० १
उदित[7] निरंतर ज्ञान[8]भान जिहां,
  तिहां न मिथ्यात्व अंधेरा रे;
संपुट[9] होत नहीं तातें कहा,
  सांज कहा संवेरा[10] रे. मान० २
नहींतर पछतावोगे[11] आखर,
  बीत गया यो वेरां[12] रे;
चिदानंद प्रभु पद[13]कज सेवत,
  बहुरी[14] न होय भव फेरा रे. मान० ३

पद १९ मुं

(राग—धनाशरी)

भूल्यो भमत कहा बे[1] अजान ! भूल्यो० ए आंकणी
  आल[2]पंपाल सकल तज मूरख,
    कर अनुभवरस पान. भूल्यो० १

× सुगंधी ५ आधि, व्याधि अने उपाधि. ६ शान्त थाय छे. ७ उगेल. ८ ज्ञानरुप सूर्य. ९ संकोचाता नथी. १० सवार. ११ पस्तावुं पडशे १२ वेळा—समय. १३ चरणकमळ १४ मोटे भागे, प्राय:

१ ठपकाना भावमां आ शब्द वपराय छे. २ जंजाळ

आय कृतांत गैंहेगो इक दिन,
 हेरि मृग जेम अचाँन;
होयँगो तन–धनथी तुं न्यारो,
 जेम पाको तरुपान. भूल्यो० २
मात तात तरुणी सुखसेंती,
 गरज न सरत निदान;
चिदानंद ए वचन हमेरौ,
 धर राखो प्यारे कान. भूल्यो० ३

पद २० मुं.

(राग धनाश्री)

संतो ! अचरिज रूप तमासा, संतो० ए आंकणी.
 *कीडीके पग कुंजर बांध्यो,
 ×जळमें मकर पीयासा. संतो ! ० १
करत हलाहल पान रुचिधर,
 तज +अमृतरस खासा;

---

३ काळ. ४ पकडशे. ५ सिह. ६ हरणने. ७ ओचिंता. ८ थईश. ९ सुखथी. १० नक्की. ११ अमारा.

१ नवाईरूप. * कीडीरूप कर्मवर्गणाना पगे २ अनंत शक्तिवाळो आत्मारूप हाथी. ज्ञानरूप जळमां ३ मच्छ. ४ तरस्यो. ५ तीव्र झेरनुं पीवुं. ६ रुचिपूर्वक. +ज्ञानामृत

चिंतामणि[7] तज धरत चित्तमें,
काच[8] शकर्लकी आशा. संतो ! ० २
बिन[9] बादर[10] वरसा[11] अति बरसत,
बिन[12] दिग बहेत[13] बतासाँ[14];
*वज्र गलत हम देखा ×जलमें,
कोरा रहत +पतासा. संतो ! ० ३
वेर अनादि पण उपरथी,
देखत लगत बगासा[15];
चिदानंद सोही जन उत्तम,
कापत याका पासाँ[16]. संतो ! ० ४

पद २१ मुं.

(राग धनाश्री)

कर ले गुरुगम[1] ज्ञान विचारा—कर ले० आंकणी.
नाम[2] अध्यातम ठवण द्रव्यथी,
भाव अध्यातम न्यारा—कर ले० १

---

७ रत्न. ८ काचना ककडानी. ९ विना. १० बादळा. ११ वरसाद. १२ दिशाना धोरण विना. १३ वहे छे. १४ परपोटा. * अहंकाररूप वज्र × मृदुतारूप जळमां + मायावी जीवरूप पतासा १५ बगला. १६ पास—बंधन.

१ गुरुगमथी. २ अध्यात्मना चार प्रकार:—नाम,

एक बुंद[३] जळथी ए प्रगट्या,
×श्रुतसागर विस्तारा;
धन्य जिन्होंने उलट उदधिकुं,
एक बुंदमें[४] डारा—कर ले० २

बीजरुचि[५] धर ममता परिहरि[६],
लही आगम अनुसारा;
परपखथी[७] लख इणविध[८] अप्पा[९],
अहि[१०] कंचुक जिम न्यारा—कर ले० ३

भांस[११] परत भ्रम नासहु तासहु,
मिथ्या जगत पसारा[१२];

स्थापना, द्रव्य अने भाव. आनुं विशेष स्वरूप श्री आनंदघनजीकृत चोवीशीना श्रेयांसनाथ प्रभुना स्तवनमां छे. सार ए छे के प्रथम त्रण अध्यात्म भाव अध्यात्मना कारणरूप छे. भाव अध्यात्म प्रगटे छे त्यारे पछी ते त्रण उपयोगी रहेता नथी. भाव अध्यात्मथी आत्मगुण सधाय छे. माटे तेनो स्वीकार करवो योग्य छे. ३ त्रिपदीथी. + शास्त्ररूप सागर ४ आत्मस्वरूपमां. ५ थोडा शब्दोमां घणुं समजवापणुं ते बीजरुचि कहेवाय छे. एवा बीजरुचि-वाळा जीवने वधारे समजाववुं पडतुं नथी, थोडा शब्दोमां ज ते सघळी साची वातने ग्रहण करी ले छे. आ समकितनी दश रुचि पैकीनो एक भेद छे. ६ त्याग कर. ७ पुद्गल भावथी-जडथी. ८ आ रीते. ९ आत्माने. १० सर्प तेनी कांचळीथी जेम न्यारो. ११ प्रतीति पडचे. १२ प्रसार.

चिदानंद चित्त होत अचळ[13] इम,
जिम नभें[14] ध्रुका तारा–कर ले० ४

पद २२ मुं.

(राग धनाशरी)

अब हम ऐसी मनमें जाणी अब० आंकणी.
परमारथ पंथ समज विना नर,
वेद पुराण कहाणी[1]. अब० १
अंतर लक्ष विगत[2] उपरथी,
कष्ट करत बहु प्राणी;
कोटि[3] यतन[4] कर तुप[5] लहत नहीं.
मथतां निशदिन[6] पाणी. अब० २
लवण[7] पुतळी थाई लेणकुं[8];
सायरमांही[9] समाणी;

१३ निश्चळ. १४ आकाशमां रहेल.

सार:—जे एगं जाणइ से सव्वं जाणइ; जे सव्वं जाणइ से एगं जाणइ ॥ –श्री आचारांग सूत्र.

१ कथन करी. २ विना. ३ करोड. ४ यत्न. ५ घी. ६ रात्रिदिवस. ७ मीठानी. ८ ताग ९ सागर–दरियामां.

तामें मिलं[10] तद्रूप[11] भई ते,

पलट[12] कहे कोण वाणी ? अब० ३

खटमत[13] मिले[14] मातंग[15] [16]अंग लख,

युक्ति बहुत वखाणी;

चिदानंद सरवंग[17] विलोकी,[18]

तत्त्वारथ[19] ल्यो ताणी. अब० ४

पद २३ मुं.

(राग—टोडी)

सोहं[1] सोहं सोहं सोहं,

सोहं सोहं रटना[2] लगीरी—सो० आंकणी.

इंगला[3] पिंगला[4] सुखमना[5] साधके[6],

अरुण[7] प्रतिथी प्रेम पगीरी;

---

१० मळी. ११ एकरूप. १२ पाछी आवीने. आत्मा आत्मानुभवी बनी गया पछी अनुभवज्ञाननी वात कोण करे? जेने जिज्ञासा जागे ते अनुभवे. १३ षड्दर्शन—छ मत. १४ मळीने. १५ हाथीना. १६ अवयवो. १७ बधा अंग. १८ तपासा. १९ परमार्थ.

१ ते हुं. २ जपवुं. ३ इंगला नाडी जमणी बाजुनी, सूर्यस्वर. ४ पिंगला नाडी डाबी बाजुनी, चंद्रस्वर. ५ सुषुम्णा नाडी मध्यनी, बंने बाजुथी श्वास नीकळे ते. ६ साधीने. ७ अरुणोदय.

वंकनाल[९] खटचक्र[१०] भेदके,
　　दशमद्वार[११] शुभ ज्योति[१२] जगीरी[१३]. सोहं०१
खुलत कपाट[१४] घोट[१५] निज पायो,
　　जनम जरा भय भीति भगीरी[१६];
काच शकल[१७] दे चिंतामणि[१८] ले,
　　कुमता कुटिलकुं सहज ठगीरी[१९]. सोहं०२
व्यापक सकळ स्वरूप लख्यो[२०] इम,
　　जिम नभमें[२१] मग[२२] लहत[२३] खगीरी[२४];
चिदानंद आनंद मूरति,
　　निरख प्रेमभर[२५] बुद्धि थगीरी[२६]. सोहं०३

---

९ वांसानी करोडनो भाग. १० छ चक्र आ प्रमाणे-अधो, नाभि, हृदय, कंठ, भाल अने शिर. ११ ब्रह्मरंध्र. १२ प्रकाश. १३ जाग्रत थाय छे.

१४ हृदयद्वार. १५ स्वरूपनो साक्षात्कार. १६ नासी जाय छे. १७ ककडो. १८ चिंतामणिरूप शुद्ध स्वरूप. १९ ठगारी. २० ओळखे छे. २१ आकाशमां. २२ मार्ग. २३ जाणी शके छे. २४ पक्षी. २५ प्रेम उपजवाथी. २६ स्थिर.

पद २४ मुं.

(राग—टोडी)

अब[1] लागी, अब लागी, अब लागी, अब लागी,
अब लागी, अब लागी, अब प्रीत सेहीरी[2].
अब० आंकणी.

अंतर्गत[3]की बात अली[4] सुन,
मुखथी मोंपे[5] न जात कहीरी;
चंद्र चकोर[6]की उपमा इण समे[7],
साच कहुं तोहे[8] जात[9] वेहीरी. अब० १

जलंधर[10] बुंद समुद्र समाणी,
भिन्न करत कोउ तास महीरी[11];
द्वैत[12] भावकी टेव अनादि,
छिनमें[13] ताकुं आज दहीरी[14]. अब० २

विरह[15] व्यथा[16] व्यापत नहीं आली[17],
प्रेम धरी पियुं[18] अंके[19] गहीरी ?

---

१ हवे तो. २ सखी ३ हृदयनी ४ सखी. ५ माराथी. ६ चकोर पक्षी. ७ समये. ८–९ जती रहे. १० मेघ-वरसाद. ११ पृथ्वी पर. १२ जुदापणुं १३ क्षणमात्रमां. १४ बाळी नांखी. १५ वियोगनी. १६ पीडा. १७ सखी. १८ पतिए. १९ खोळामां लीधी छे.

चिदानंद चूके केम चातुर[20],
ऐसो अवसर सार[21] लहीरी[22]. अब० ३

पद २५ मुं.

(राग–टोडी)

प्रीतम प्रीतम प्रीतम प्रीतम,
प्रीतम प्रीतम करती में हारी[1]. ए आंकणी.
एसें निठुर[2] भये तुम केसें ?
अजहुं[3] न लीनी[4] खबर हमारी;
कवण[5] भांत[6] तुम रीझत [7]मोपें,
लख[8] न परत[9] गति रंच[10] तिहारी. प्रीतम० १
मगन भये नित्य मोहसुता[11] संग,
विचरत[12] हो स्वछंदविहारी;
पण इण वातनमें सुण वालम[13],
शोभा नहीं जगमांही तिहारी. प्री० २

---

२० चतुर मनुष्य. २१ श्रेष्ठ. २२ पामीने.

१ थाकी. २ कठोर ३ हजी सुधी. ४ लीधी. ५ शी. ६ रीते. ७ मारी उपर. ८ गम. ९ पडे. १० जरा. ११ कुमति. १२ विहरे छे. १३ प्रियतम.

जो ए वात तांत[14] मम सुणीए,
मोहरायकी करी हे खुवारी[15];
मम पीयर परिवारके[16] आगळ,
कुमता कैहा[17] ते रंक बिचारी. प्री० ३
कोटि जतन[18] करी धोवत निशदिन,
उजरी न होवत कांमर[19] कांरी[20];
तिम ए साची शिखामण मनमां,
धारत नांही नेकें[21] अनोरी[22]. प्री० ४
कहत विवेक[23], सुमति ! सुण जिमतिम,
आतुर होय न बोलत प्योरी[24];
चिदानंद निज घर आवेंगे,
दोय दिनोमें उम्मर[25] सौरी[26]. प्री० ५

---

૧૪ પિતા (ધર્મરાજા), ૧૫ પાયમાલી. ૧૬ ધર્મરાજાનો પરિવાર. ૧૭ શી વિસાતમાં. ૧૮ પ્રયત્ન. ૧૯ કામળી. ૨૦ કાળી. ૨૧ અત્યંત ૨૨ અનાડી–કદાગ્રહી. ૨૩ (હિતમિત્રરૂપ બંધુ) વિવેક. ૨૪ વહાલી બહેન !. ૨૫–૨૬ કાયમ રહેશે.

पद २६ मुं.

(राग—आशावरी तथा गोडी)

अवधु[1] निरपक्ष[2] वीरला[3] कोइ, देख्या जग सहु जोइ; अ०
समरस[4] भाव भला चित्त जाके, थापे[5] उथाप[6] न होइ;
अविनाशीके[7] घरकी बातां, जानेगे[8] नर सोइ. अ० १

राय—रंकमें भेद न जाने, कनक उपल[9] सम लेखे;
नारी नागणीको नहीं परिचय, तो शिवमंदिर[10] देखे. अ० २

निंदा स्तुति श्रवण[11] सुणीने, हर्ष शोक नवि आणे;
ते जगमें जोगीसर[12] पूरा, नित्य चढते गुणठाणे[13]. अ० ३

चंद्र समान सौम्यता[14] जाकी, सायर[15] जेम गंभीरा;
अप्रमत्त[16] भारंडपरे[17] नित्य, सुरगिरि[18]सम शुचि[19]धीरा. अ० ४

पंकज नाम धराय पंकस्युं[20], रहत कमळ जिम न्यारा;
चिदानंद इस्या[21] जन उत्तम, सो साहिबका[22] प्यारा. अ० ५

---

१ वैरागी. २ निःस्पृही. ३ दुर्लभ. ४ समतारस. ५–६ मंडन–खंडन, ७ शाश्वत. ८ जाणी शके छे. ९ माटी. १० मोक्ष. ११ कान. १२ योगीश्वर. १३ गुणस्थान. १४ शांति. १५ सागर. १६ सावध. १७ भारंडपक्षी. १८ मेरु पर्वत समान. १९ पवित्र–निश्चळ. २० कादवथी. २१ एवा. २२ परमात्माना.

पद २७ मुं.

(राग–बिहाग अथवा टोडी)

लघुता[1] मेरे मन मानी, लइ गुरुगमज्ञान निशानी. ल०
मद अष्ट[2] जिनोने धारे, ते दुर्गति गये बिचारे;
देखो जगतमें प्रानी[3], दुःख लहत अधिक अभिमानी. ल० १
शशि[4] सुरज बडे कहावे, ते राहुके बश[5] आवे;
तारागण लघुता धारी स्वर्भानु[6] भीति[7] निवारी. ल० २
छोटी अति जोयणगंधी[8], लहे खटरस[9] स्वाद सुगंधी;
करटी[10] मोटाइ धारे, ते छार[11] शिरपर डारे[12]. ल० ३
जब बाळचंद[13] होइ आवे, तब सहु जग देखण धावे[14];
पुनम दिन बडा कहावे, तब क्षीण कळा होइ जावे. ल० ४
गुरुवाइ[15] मनमें वेदे, नृप श्रवण[16] नासिका छेदे;
अंगमांहे लघु कहावे, ते कारण चरण पूजावे. ल० ५
शिशु[17] राजधाममें जावे, सखी हीलमील गोद[18] खीलावे;
होय बडा जाण नवि पावे, जावे तो शीश कटावे. ल० ६

---

१ नम्रता. २ आठ मदः–जातिमद, तपमद, रूपमद, बळमद, लाभमद, कुळमद, श्रुतमद, ऐश्वर्यमद. ३ जीवो. ४ चंद्र. ५ राहुथी ग्रसाय. ६ राहु. ७ बीक. ८ कीडी. ९ षड्रस. १० हाथी. ११ कचरो. १२ नांखे. १३ बीजनो चंद्र. १४ दोडे. १५ मोटाइ. १६ कान. १७ बाळक. १८ खोळामां.

अंतर मद्भाव वहावे[19], तब त्रिभुवननाथ कहावे;
इम चिदानंद ए गावे, रहणी विरला कोउ पावे. ल०७

पद २८ मुं.

(राग—टोडी)

कथणी[1] कथे सहु कोइ, रहणी[2] अति दुर्लभ होइ. आं०
शुक[3] रामको नाम बखाणे, नवि परमारथ[4] तस जाणे;
या विध भणी वेद सुणावे, पण अकळ कळा[5] नवि पावे. १
षटत्रिंश[6] प्रकार रसोइ, मुख गणतां तृप्ति न होइ;
शिशु नाम नहीं तस लेवे, रस स्वादत सुख अति लेवे. २
बंदीजन[7] कडखा[8] गावे, सुणी शूरा शीश कटावे[9];
जब रुंडमुंडता[10] भासे, सहु आगळ चारण नासे. क० ३
कहणी तो जगत मजुरी, रहणी हे बंदी हजुरी;
कहणी साकर सम मीठी, रहणी अति लागे अनीठी[11]. क०४
जब रहणीका घर पावे, कथणी तब गिणती आवे;
अब चिदानंद इम जोइ, रहणीकी सेज रहे सोइ. क० ५

---

१९ दूर करे.

१ सारी-सारी वातो. २ वर्तन ३ पोपट. ४ परमतत्त्व. ५ अध्यात्म-दशा. ६ छत्रीश, ७ भाट-चारण ८ शौर्य चडे तेवा कवितो. ९ कपावे. १० माथां पडवा मांडे. ११ अनिष्ट.

पद २९ मुं.

(राग–आशावरी.)

ज्ञानकळा घट भासी,
जाकुं ज्ञानकळा घट भासी. ए आंकणी.
तन धन नेह नहीं रह्यो ताकुं;
छिनमें भयो उदासी. जाकुं० १
हुं अविनाशी, भाव जगतके,
निश्चें सकल विनाशी;
एहवी धार धारणा गुरुगम,
अनुभव मारग पाँसी. जाकुं० २
में मेरा ए मोहजनित जसें,
एसी बुद्धि प्रकाशी;
ते निःसंग पग मोह सीस दे,
निश्चें शिवपुर जासी. जाकुं० ३
सुमता भइ सुखी इम सुनके,
कुमता भई उदासी;

---

१ आत्मामां. २ जेने. ३ स्नेह. ४ क्षणमां. ५ नित्य. ६ सर्व. ७ पामशे. ८ मोह राजानो. ९ जेनी. १० संग विनाना थइ. ११ माथा उपर. १२ मोक्ष.

चिदानंद आनंद लह्यो इम,
तोरे[13] करमकी पासी. जाकुं० ४

पद ३० मुं.

(राग—आशावरी)

अनुभव आनंद प्यारो,
अब मोहे[1] अनुभव आनंद प्यारो;
एह विचार धार तुं जडथी[2],
कनक[3] उपल[4] जिम न्यारो[5]. अब० १

बंधहेतु[6] रागादिक परिणति[7],
लख[8] परपख[9] सहु न्यारो;
चिदानंद प्रभु कर किरपा[10] अब[11],
भवसायर[12]थी तारो[13]. अब० २

१३ तोडी.

१ मने. २ अजीव—पुद्गलथी. ३ सोनुं. ४ माटी. ५ अलग. ६ बंधनुं कारण. ७ परिणाम. ८ मान. ९ पौद्गलिक भाव. १० कृपा. ११ हवे. १२ भवसमुद्र. १३ पार उतारो.

पद ३१ मुं.

(राग—आशावरी)

ओ घट[1] विणसत[2] वार न लागे. ओ घट०—आंकणी.
याके संग कहा अब मूरख,
छिन[3]छिन अधिको पागे[4]. ओ० १

काचा घडा काचकी शीशी,
लागत ठणका[5] भांगे,
सडण[6] पडण[7] विध्वंस[8] धरम[9] जंस[10],
तसथी निपुण[11] नीरोगे[12]. ओ० २

आधि[13] व्याधि व्यथा[14] दुःख इण भव,
नरकादिक फुनि आगे;
डगहु[15] न चलत संग विणपोख्या[16],
मारगहुंमें[17] त्यागे. ओ० ३

मद[18]छक—छाक गहेलो[19] तज विरला,
गुरु किरपा कोइ जागे;

---

१ शरीर. २ विनाश पामतां. ३ क्षणे क्षणे. ४ पागल-गांडोघेलो. ५ ठेलो. ६ सडवानो. ७ पडवानो. ८ विनाश पामवानो. ९ धर्म. १० जेनो. ११ विवेकी. १२ निरोगी बने. १३ मननी चिंता. १४ पीडा. १५ डगलुं. १६ पोंषाय नहि तो. १७ मार्गमां ज तजी दे छे अर्थात् मरणने पामे छे. १८ मदनो तनतनाट. १९ घेला.

तन धन नेह निवारी चिदानंद,
चलिये तेंके[20] संगे[21]. ओ० ४

पद ३२ मुं.

(राग—आशावरी)

अवधु पियो अनुभवरस प्याला,
कहत प्रेम मतिवाला[1]. आंकणी.
अंतर सप्तधात[2] रसभेंदी,
परम प्रेम उपजावे;
पूरव[3] भाव अवस्था पलटी,
अजब रूप दरसावे. अवधु० १
नखशिख रहत खुमारी जाकी,
सजळ सघन[4] घन[5] जैसी;
जिने ए प्याला पिया तिनकुं,
और[6] केफ रति[7] कैसी. अवधु० २

---

२० तेमनी—सद्गुरुनी. २१ साथे.

१ प्रेम मतवाला एवो पाठांतर छे. तेनो अर्थ—आत्मा प्रत्येना प्रेममां मतवाला—मदोन्मत्त बनेला एवो थाय छे. २ रस, रुधिर, मांस, मेद, अस्थि, मज्जा ने शुक्र आ सात शारीरिक धातु गणाय छे. ३ पूर्वनी. ४ गाढ. ५ वादळां. ६ बीजो. ७ प्रेम.

अमृत होय हलाहल[8] जाके,
　　रोग शोक नवि व्यापे;
रहत सदा गरकाव नसामें[9],
　　बंधन ममता कापे. अबधु० ३

सत्य संतोष हीयामें धारे,
　　आतम काज सुधारे;
दीनभाव हिरदे नहीं आणे,
　　अपनो बिरुंद[10] संभारे. अबधु० ४

भाव दया रणथंभ रोपके,
　　अनहद[11] तुर[12] बजावे;
चिदानंद अतुलिबळ[13] राजा,
　　जीत अरि[14] घर[15] आवे. अबधु० ५

---

८ कालकूट. ९ अनुभव-रसनी खुमारीमां. १० टेक (आत्मदर्शन-आत्मसाक्षात्कार) ११-१२ अनाहत नाद. (आघात विना पनी मेळे थतो आत्म ध्वनि). १३ अनुपम बळवान. १४ कर्म रूप शत्रुओने. १५ आत्मस्वरूपी गृह.

पद ३३ मुं.

(राग–आशावरी)

मारग साचा कोउ न बतावे, जाकुं जाय पूछीये ते तो
अपनी अपनी गावे. मारग० आंकणी.

मतवारा[1] मतवाद वादधर,
थापत निज मत नीको[2];
स्याद्वाद[3] अनुभवविन ताका,
कथन लगत [4]मोहे फीका. मारग० १

मत वेदांत ब्रह्मपद ध्यावत,
निश्चय पख[5] उर धारी;
मीमांसक तो कर्म पदे ते,
उदय भाव अनुसारी. मारग० २

कहत बौध ते बुद्धदेव मम,
क्षणिक रूप[6] दरसावे;
नैयायिक नयवाद ग्रही ते,
करता कोउ ठेरावे. मारग० ३

---

१ मतवाळा. २ जरूर. ३ अनेकांतवादना. ४ मने.
५ पक्ष. ६ वाद.

चारवाक निज मनःकल्पना,
शून्यवाद कोउ ठाणे;
तिनमें भये अनेक भेद ते,
अपणी अपणी ताणे. मारग० ४
नय सरवंग साधना जामें,
ते सरवंग कहावे;
चिदानंद एसा जिन मारग,
''खोजी होय सो पावे. मारग० ५

पद ३४ मुं.

(राग—आशावरी)

अबधु खोलि नयन अब जोवो !
द्रगमुद्रित क्या सोवो. अबधु० आंकणी.
मोह निंद सोवत तुं खोया,
सरवस माल अपाणा,
पांच चोर अजहुं तोय लुंटत,
तास मरम नहि जाणा. अबधु० १

---

७ नास्तिक ८ खेंचे ९ सर्व अंगनी. १० सर्वज्ञ-कथित मार्ग. ११ तपास करनार—विवेकी.

१–२ आंखो मींचीने. ३ आत्माना गुणोनो. ४ इंद्रियोरूपी चोर. ५ हजी सुधी.

मळी चार [६]चंडाल चोकडी,
मंत्री नाम धराया;
पाइ केफ[७] पीयाला तोहे,
सकल [८]मुलक ठग खाया. अबधु० २

शत्रु [९]रायें महाबल जोद्धा,
निज़ निज सेनं[१०] सजावे;
गुणठाणामें बांध मोरचे,
घेर्या तुम पुर आये. अबधु० ३

परमादी तुं होय पियारे,
परवशता दुःख पावे;
गया राज [११]पुरसारथसेंती,
फिर पाछा घर आवे. अबधु० ४

सांभली वचन विवेकमित्तका,
[१२]छिंनेमें निज [१३]बळें जोड्या;
चिदानंद ऐसी रमत रमंता
[१४]ब्रह्म बंका गढ तोड्या. अबधु० ५

---

६ कषाय (क्रोध, मान, माया अने लोभ) रूप चंडाल चोकडी ७ मोहरूप केफ. ८ आत्मप्रदेशरूप मुलक. ९ मोहरायना. १० सैन्य—लश्कर. ११ पुरुषार्थथी. १२ क्षणमां. १३ लश्कर अर्थात् क्षपकश्रेणि. १४ आत्मस्वरूपनी फरतो मोहराजानो गढ.

पद ३५ मुं.

(राग–प्रभाती)

वस्तुगते[1] वस्तुका लक्षण,
  गुरुगम[2] विण नवि पावे रे;
गुरुगम विन नवि पावे कोउ,
  भटक भटक भरमावे रे. वस्तु० १
भवन आरीसे[3] श्वान[4] कुकडा,
  निज प्रतिबिंब[5] निहारे[6] रे;
इतर[7] रूप मनमांहे विचारी,
  महा जुद्ध विस्तारे रे. वस्तु० २
निर्मळ फिटक[8] शिला अंतर्गत,
  करि[9]वरं[10] लख परछांही[11] रे;
दसन[12] तुराय[13] अधिक दुःख पावे,
  द्वेष धरत दिलमांहि रे. वस्तु० ३
ससले जाय सिंहकुं पकड्यो,
  दुजो[14] दीयो दीखाई रे;

---

१ वस्तुनुं यथार्थ स्वरूप. २ गुरु पासेथी ज समजी शकाय तेवुं ३ काचमां. ४ कूतरां. ५ पडछाया. ६ देखे. ७ बीजा. ८ स्फटिक. ९ रहेल. १० हाथी. ११ पडछायो. १२ दांत. १३ तूटवाथी. १४ बीजो.

निरख [15]हरि ते जाण दुसरो,
पड्यो [16]झंप तिहां खाई रे. वस्तु० ४
निज छाया [17]वेताळै भरम कर,
डरत बाल दिलमांहि रे;
[18]रज्जु सर्प करी कोउ मानत,
[19]जौलौं समजत नांहि रे. वस्तु० ५
[20]नलिनी [21]भ्रम [22]मर्कट मुठी जिम,
भ्रमवश अति दुःख पावे रे;
चिदानंद चेतन गुरुगमविन,
[23]मृगतृष्णा धरी [24]धावे रे. वस्तु० ६

पद ३६ मुं.

(राग—भैरव)

[1]लाल ख्याल देख तेरे, [2]अचरिज मन आवे. आं०
धारे बहुरूप [3]छिन्न—मांहे होय [4]रंक भूप;
आप तो [5]अरूपे सहु जगमें कहावे. लाल० १

---

१५ सिंह. १६ झंपापात खाइ. १७ भूत. १८ दोरडाने. १९ ज्यां सुधी. २० कमळमां पकडायेल. २१ भ्रमर. २२ वांदरो. २३ मृगजळ. २४ दोडे छे.

१ छेल (आत्मा). २ आश्चर्य. ३ क्षणमां. ४ भिखारी-गरीब. ५ अरूपी.

[६]करता [७]अकरता हुं, [८]हरता के [९]भरता ज्युं;
ऐसा हे जो कोण [१०]तोहे, नाम ले बतावे. लाल० २

[११]एकहुंमें एक है, अनेक है अनेकहुंमें;
एक न अनेक कछु, कह्यो नहीं जावे. लाल० ३

[१२]उपजे न उपजत, मुओ न मरत कछु;
[१३]खटरस भोग करे, रंचहु न खावे. लाल० ४

[१४]परपरणित संग, करत [१५]अनोखे रंग;
चिदानंद प्यारे, [१६]नटबाजीसी दिखावे. लाल० ५

---

६ कर्त्ता. ७ अकर्त्ता. ८ हर्त्ता–टाळनार. ९ भोक्ता अर्थात् व्यवहारथी कर्त्ता, भोक्ता अने हर्त्ता छे; निश्चयथी अकर्ता छे. १० तारुं. ११ व्यवहारथी एक छे, अनेक छे अने निश्चयथी एक पण नथी अने अनेक पण नथी. १२ व्यवहारथी जन्मे छे, मरे छे अने निश्चयथी जन्मतो नथी ने मरतो पण नथी. १३ व्यवहारथी षड्रसयुक्त भोजन खाय छे, निश्चयथी आत्मा खातो नथी. १४ पुद्गलना–जडना प्रसंगथी. १५ जुदा जुदा. १६ नटना तमासा.

पद ३७ मुं.

(राग-भैरव)

जाग रे बटाउ[1] ! अब भइ भोर[2] वेरा[3].
जाग रे० आंकणी.

भया रवि[4]का प्रकाश, कुमुद[5]हु थये विकास[6];
गया नाश प्यारे मिथ्या[7]-रेनका अंधेरा. जाग रे० १

सूतां केम आवे घाट[8], चालवी जरूर वाट;
कोइ नांही मित्त[9] परदेशमें[10] ज्युं तेरा. जाग रे० २

अवसर वीत जाय, पीछे पछतावो[11] थाय;
चिदानंद निहचें[12] ए मान कहा मेरा. जाग रे० ३

---

१ छेल-आत्मा. २ परोढियुं. ३ वेळा. ४ समकित-रूप सूर्यनो. ५ भव्य जनोरूप कुमुद-पुष्पो. ६ खालवणी. ७ मिथ्यात्वरूप अंधकार. ८ पोसाण. ९ मित्र. १० पौद्-गलिक वस्तुना मोहथी भरेला स्थानमां ११ पश्चात्ताप. १२ निश्चयथी.

पद ३८ मुं.

(राग-भैरव)

चलना जरूर जाकुं तांकुं[1] केसें सोवना[2]—आंकणी.
भये जब प्रातःकाल, माता धवरावे बाल;
जगजन करत सकल[3] मुख धोवना. चलना० १

सुरभिके[4] बंध छूटे, घुवड भये अपूठे[5];
ग्वालबाल[6] मिलके विलोवते विलोवना[7]. चलना० २

तज परमाद[8] जाग, तुं भी तेरे काज लाग;
चिदानंद साथ पाये[9], बिरथा[10] न खोवना. चलना० ३

पद ३९ मुं.

(राग-भैरव)

जाग अवलोक[1] निज शुद्धता स्वरूपकी—जाग० आं०
जामें रूप रेख नांहीं, रंच परपंचे[2] नांही;
धारे नहीं ममता—सुगुण भवकूपकी. जाग० १

---

१ तारे. २ सूई रहेवुं. ३ बधा. ४ गायना. ५ संताई गया. ६ गोवाळीयाना बाळको. ७ वलोणुं. ८ आलस्य. ९ पामीने. १० वृथा.

१ तपास. २ प्रपंच—छळ.

जाको है अनंत ज्योत³, कबहु न मंद होत;
चार ज्ञान⁴ ताके सोत⁵, उपमा अनुप⁶की. जाग० २

उलट पलट⁷ ध्रुव⁸ जान, सत्ता⁹में बिराजमान;
शोभा नांही कही जात, चिदानंद भूपकी. जाग० ३

पद ४० मुं.

(राग-प्रभाती)

ऐसा ज्ञान विचारो प्रीतम ! गुरुगम शैली धारी रे. आं०

स्वामीकी शोभा करे सारी,
ते तो बाळकुमारी रे;
जे स्वामी ते तात तेहनो,
कह्यो जगत हितकारी रे. ऐसा० १

अष्ट दीकरी जाइ बाळा,
ब्रह्मचारिणी भोवे रे;

---

३ तेज-केवलज्ञाननुं तेज. ४ मति, श्रुत, अवधि अने मनःपर्यव ज्ञान. ५ सूई गया छे-समाई गया छे. ६ अनुपम-उपमा नहि आपवा योग्य. ७ उत्पत्ति-विनाश. ८ ध्रुव. ९ सत्तापणे.

परणाची पूरण चंदाथी,
एक सेज नवि सोवे रे. ऐसा० २

अष्ट कन्याका सुत वळी जाये,
द्वादश ते वळी सोइ रे;
ते जग मांहे अजन्मा कहीए,
करता तास नहीं कोइ रे. ऐसा० ३

मात तात सुत एक दिन जनमें,
छोटे बडे कहावे रे;
मूळ तिनोका सहु जग जाणे,
शाखा भेद न पावे रे. ऐसा० ४

जो इणके कुळकेरी शाखा,
जाणे खोज गमावे रे;
खोज जाय जगमें तो पण ते,
सहुथी बडे कहावे रे. ऐसा० ५

अथवा नर नारी नपुंसक,
सउकी ए छे माता रे;
षट्मत बालकुमारी बोलत,
ए अचरिजकी बातां रे. ऐसा० ६

लोक लोकोत्तर सहु कारजमें,
याविन काम न चाले रे;
चिदानंद ए नारीशुं रमण,
मुनि मनथी नवि टाळे रे. ऐसा० ७

अर्थ—हे प्रीतम ! हे शुद्ध चिदानंदस्वरूपी आत्मा ! गुरुगमथी शैली समजीने हुं हवे पछी कहुं छुं तेना ज्ञाननो विचार करो.

एक स्त्री छे ते बाळकुमारी छे, छतां स्वामीनी शोभा करे छे—स्वामीने शोभावे छे, अने तेनो जे स्वामी छे ते ज तेनो पिता छे अने तेने जगतनो हितकारी कह्यो छे. (१)

आ स्त्री ते समता अथवा विरति संभवे छे के जे तेना स्वामी विरति धारण करनारनी शोभा वधारे छे. वळी ते बाळकुमारी छे, तेणे एक नाथ स्वीकारेलो नथी. तेना तो अनेक नाथ छे तेमज जे तेना स्वामी कहेवाय छे ते विरतिधारी ज तेना पिता पण छे—तेने जन्म आपनार छे. विरति धारण करनार पोतामांथी ज तेने प्रगटावे छे. वळी ते विरतिधारी आखा जगतना सर्व प्राणीना हितेच्छु होय छे.

हवे ते बाळा (विरति) ने आठ दीकरी—पांच समिति ने त्रण गुप्तिरूप—थई, छतां ते स्वभावे ब्रह्मचारिणी ज कहेवाय छे. ते आठ पुत्रीने पूर्णचंद्र जे शुद्धस्वरुपी आत्मा तेनी साथे परणावी छे. तेणे तेने पोतानी करीने स्वीकारी छे, पण तेओ एक शय्या उपर सूता नथी. सहज मात्र पण प्रमाद सेवता नथी अथवा एक शय्याए शयन करवानुं ते आठ प्रवचन माता कहेवाती होवाथी तेनुं काम पण नथी. (२)

हवे ते आठ कन्याओने बार पुत्र (बार प्रकारनी अविरतिना त्यागरूप) थया परंतु ते पुत्रो अजन्मा कहेवाय छे; कारण के तेनो कर्ता कोइ नथी. तेओ पोते ज आत्माना गुणरूप छे. (३)

आ माता, पिता ने पुत्र एक दिवसना जन्मेला छतां नाना मोटा कहेवाय छे. एटले तेओ आत्माना गुण-रूप होवाथी तेनो जन्म साथे ज कही शकाय, छतां प्रथम विरतिधारक ने पछी तेनी आठ पुत्री ने पछी बार पुत्र एम नाना मोटा कही शकाय छे. ते बधानुं मूळ परमात्मा अथवा तेमनी वाणी छे एम सौ जाणे छे, छतां तेनी बधी शाखा ने बधा भेद कोइ छद्मस्थ मनुष्य जाणी शकतो नथी. (४)

हवे जे एना कुळनी बधी शाखा जाणे छे एटले केवळज्ञानी थाय छे ते तो पछी खोजरूप जे मतिश्रुत-ज्ञान तेने गुमावे छे, परंतु खोज (मतिश्रुत) गुमाव्या छतां केवळज्ञानी थवाथी ते सौथी मोटा (श्रेष्ठ) कहेवाय छे. (५)

आ 'विरति' जर, नारी ने नपुंसक सौनी माता छे. त्रणे प्रकारना वेदवाळा (अमुक भेद सिवाय[1]) तेने धारण करी शके छे. आने—आ समता अथवा विरतिने छए मतवाळा बाळकुमारी एटले एक स्वामी धारण कर्या विनानी कहे छे ते आश्चर्यनी वात छे, केमके व्यक्तिगत तेना स्वामी घणा छे. (६)

लौकिकमां के लोकोत्तरमां—सर्व कार्यमां ते (समता) विना चालतुं नथी. चिदानंद महाराज कहे छे के—आ विरति अथवा समतारूप स्त्री साथेनुं रमण—तेनी साथे रही आनंद मेळववो ते मुनिमहाराज मनमांथी कोइ पण वखत क्षणवार पण विसरता नथी. (७)

---

१. त्रण जातिना अमुक अमुकने दीक्षा माटे अयोग्य कह्या छे.

पद ४१ मुं.

(राग—प्रभाती.)

‘ उठोने मोरा आतमराम,
जिनमुख जोवा जइए रे ’—ए देशी.

विषय वासना त्यागो चेतन,[1]
साचे मारग लागो रे; आंकणी
तप जप संजम दानादिक सहु,
गिणति एक न आवे रे;
इंद्रिय सुखमें जौलौं[2] ए मन,
वंक्र[3] तुरंग[4] जिम धावे रे. विषय० १

एक एक के कारण चेतन,
बहुत बहुत दुःख पावे रे;
देखे प्रगटपणे जगदीश्वर,[5]
इणविध भाव लिखावे[6] रे. विषय० २

मनमथवश[7] मातंग[8] जगतमें,
परवशता दुःख पावे रे;

---

१ हे चेतन !. २ ज्यां सुधी. ३ अवळी चालनो. ४ घोडो. ५ परमात्मा. ६ दर्शावे छे—समजावे छे. ७ कामदेवना वशे ८ हाथी.

रसना लुब्ध होय झख[9] मूरख.
जाळ पडयो पिछतावे रे. विषय० ३

घ्राण सुवास काज सुन भमरा,
संपुट मांहे बंधावे रे;
ते सरोजसंपुट[10] संयुत फुन,
करटीके[11] मुख जावे रे. विषय० ४

रूप मनोहर देख पतंगा,
पडत दीपमां जाइ रे.
देखो याकुं दुःख कारनमें,
नयन भये है सहांइ[12] रे. विषय० ५

श्रोत्रेंद्रिय आसक्त मिरगला[13]
छिनमें[14] शीश कटावे रे;
एक एक आसक्त जीव एम,
नानाविध दुःख पावे रे. विषय० ६

पंच प्रबल वर्ते नित्य जाकुं,
ताकुं कहां ज्युं कहीए रे;
चिदानंद ए वचन सुणिमे,
निज स्वभावमें रहीए रे. विषय० ७

---

९ मत्स्य. १० बीडायेल कमळ. ११ हाथीना. १२ सहायभूत. १३ हरण. १४ क्षणमां.

पद ४२ मुं.

श्री अजितनाथ जिन स्तवन.

(राग भैरव)

अजित जिनंद देव थिरे[1] चित्त ध्याइए.
थिर चित्त ध्याइए,
परम सुख पाइए. अजित० आंकणी.
अति नीको भावे[2]जळ, विगत ममत[3] मले[4];
ऐसा ज्ञानसर[5]थी, सुजल भरै[6] लाइए. अजित० १
केशर सुमति घोरी[7], भरी भावना कचोरी[8];
कर मन भोरो[9] अंग, अंगीया रचाइए. अजित० २
अभय[10] अखंड क्यारी[11], सींचके विवेक वारी[12];
सहज सुभावमें, सुमन[13] निपजाइए[14]. अजित० ३
ध्यान धूप ज्ञान दीप, करी अष्ट कर्म जीपे[15];
दुविध[16] सरूप तप, नैवेद्य चढाइए[17]. अजित० ४

---

१ स्थिर. हवे प्रभुनी द्रव्यपूजाना आठ प्रकारने भाव संयुक्त बतावे छे. २ भावरूप जळ. ३ ममतारूप. ४ मेल–मळ. ५ ज्ञानसरोवरमांथी. ६ भरी. ७ घोळी.– ८ वाटकी, कचोरी. ९ भोळुं-सरल. १० अभयरूप ११ क्यारामां. १२ जळ. १३ पुष्पो. १४ उगाडीए (अने ते चडावीए). १५ जातीने. १६ बे प्रकारना (बाह्य अने अभ्यंतर). १७ धरीए.

लीजीए अमल[18] दले[19] ढोईएं[20] सरस फल;
अक्षत[21] अखंड बोधे[22], स्वस्तिक[23] लखाइए. अजित० ५
अनुभव भोर[24] भयो मिथ्या[25] तम[26] दूर गयो;
करी जिन सेवे[27] इम, गुण[28] फुनि गाइए. अजित० ६
इणविध भाव सेवे[29], कीजिए सुनितमेव[30];
चिदानंद प्यारे इम, शिवपुर पाइए. अजित० ७

पद ४२ मुं.

राग–काफी

जौलौं[1] अनुभव ज्ञान,
घटमें प्रगट भयो नहीं. जौलों० आं०
तौलौं[2] मन थिर होत नहीं छीन,
जिम पीपर[3]को पान;
वेद भण्यो पण भेद विना शठ[4],
पोथी[5] थोथी[6] जाण रे. घटमें० १

---

१८ डाघ वगरना. १९ दळदार. २० धरीरो. २१ चोखा. २२ बोधरूप. २३ साथियो. २४ प्रभात. २५–२६ मिथ्यात्व रूप अंधकार. २७ द्रव्यपूजा. २८ भावपूजन. २९ सेवा. ३० हमेशां.

१ ज्यां सुधी. २ त्यां सुधी. ३ पीपळाना पांदडा. ४ मूर्ख ५ शास्त्र. ६ थोथां.

रस भाजन[७]में रहत दर्वी[८] नित,
नहिं तस रस पहिचान[९];
तिम श्रुत[१०]पाठी पंडितकुं पण,
प्रवचन[११] कहत अज्ञान[१२] रे, घटमें० २
सार लह्या विन भार कह्यो श्रुत,
खर[१३] दृष्टांत प्रमाण;
चिदानंद अध्यातम[१४] शैली,
समज परत[१५] एक तान[१६] रे. घटमें० ३

पद ४४ मुं.

(राग—काफी)

अकथ[१] कथा कुण जाणे हो तेरी चतुर सनेही[२]! अकथ०
नयवादी नयवाद ग्रहीने, जूठा झगडा ठाणे[३];
निरपख[४] लेख[५] चख[६] स्वाद सुधाको[७],
ते तो तनक[८] न ताणे हो. तेरी० १

---

७ वासणमां. ८ कडछी. ९ समजण. १० पोपटिया ज्ञानीने. ११ शास्त्र. १२ अज्ञानी. १३ गधेडाना. १४ अनुभव. १५ पडे छे. १६ एकतान थइ जवाथी.

१ न कही शकाय तेवी. २ स्नेही आत्मा! ३ मांडी बेठा छे. ४ निरपक्ष. ५ लक्षरूप. ६ चोखीने. ७ अमृतनो. ८ थोडुं पण.

छिनमें[9] रूप रचत[10] नाना[11] विध,
आप अरूप[12] वखाने[13];
छिन मूरख ज्ञानी होय छिनमैं,
न्याय सकळ[14] छिन जाणे हो. तेरी० २
चोर सौध[15] कछु कह्यो न परंतु[16] है,
लखे[17] नाना[18] गुणठाणे[19];
जैसो हेतु[20] तैसो चिदानंद,
चित्त[21] श्रद्धा इम आणे हो. तेरी अकथ कथा कुण जाणे. ३

पद ४५ मुं.

(राग—काफी.)

अलख[1] लख्या किम जावे हो,
ऐसी कोउ जुगति[2] बतावे;
अलख लख्या किम जावे. आंकणी.

---

९ क्षणमां. १० धरे छे. ११ जूदा जूदा. १२ अरुपो. १३ कहेवरावे छे. १४ सर्व प्रकारना. १५ साधु. १६ साधु-सारो १७ कही शकातुं नथी. १८ जुदा. जुदा. १९ गुणस्थानवडे. २० कारण. २१ चित्तमां.

१ अलक्ष एवा आत्मानुं स्वरूप. २ युक्ति.

तनमनवचनातीत ध्यान धर,
अजपा[३] जाप जपावे;
होय अडोल[४] लोलता[५] त्यागी,
ज्ञानसरोवरे न्हावे हो. ऐसी० १
शुद्ध स्वरूपमें[६] शक्ति संभारत[७],
ममता दूर वहावे[८];
कनक[९] उपल[१०] मल[११] भिन्नता काजे,
जोगानळ[१२] सळगावे हो. ऐसी० २
एक समय सम[१३] श्रेणि रोपी,
चिदानंद इम गावे;
अलख रूप होइ अलख समावे,
अलख भेद इम पावे हो. ऐसी० ३

पद ४६ मुं.

(राग—काफीनी होरी)

अनुभव मित्त ! मिलाय दे मोकुं,
श्यामसुंदर वर मेरा रे. आंकणी.

---

३ आत्मानी अन्दर उठता ‘ सोऽहं ’ पदनो जाप. ४ स्थिर ५ पुद्गल परनी आसक्ति. ६ स्वरूपमां आव्यो सतो. ७ संभारे छे. ८ काढे छे—तजी दे छे. ९ आत्मारूप सुवर्णने. १० माटीना. ११ मेलरूप कर्मसमूहने. १२ योगानल. १३ समश्रेणि.

शियल फाग पियां संग रमुंगी,
गुण मानुंगी में तेरा रे;
ज्ञान गुलाल प्रेम पीचकारी,
शुचि श्रद्धा रंग भेरा रे. अनु० १
पंच मिथ्यातै निवार धरुंगी में,
संवर वेष भलेरा रे;
चिदानंद ऐसी होरी खेलत,
बहुरि न होय भवफेरा रे. अनु० २

पद ४७ मुं.

(राग—काफीनी होरी)

एरी सुख होरी गावोरी,
सहज श्याम घर आय सखी ! आंकणी०
भेदज्ञानकी कुंजगैलनमें, रंग रचावोरी. सखी० १
शुद्ध श्रद्धान सुरंग फूलके, मंडप छावोरी;
एरी घरमंडप छावोरी. सखी० २

---

१ स्वामी साथे. २ विशुद्ध. ३ मिथ्यात्वरूप अशुभ वेषने. ४ तजोने. ५ निर्मळ चारित्ररूप.

१ हे सुमति ! २ विशुद्धात्मारूप मारा स्वामी. ३ कुंजगलीमां ४ सारा वर्णवाळा.

वास चंदन शुभभाव अरगंजा, अंग लगावोरी;
एरी पिया अंग लगावोरी. सखी० ३
अनुभव प्रेम पीयाले प्यारी, भरभर पावोरी;
कंतकुं भरभर पावोरी. सखी० ४
चिदानंद समतारस मेवा, हिलमिल खावोरी;
सहज श्याम घर आये सखी मुख होरी गावोरी. ५

पद ४८ मुं.

(राग—जंगलो काफी.)

जगमें न तेरा कोई, नर देखहु निहचें जोई. आ०
सुत मात तात अरु नारी, सहु स्वारथके हितकारी;
बिनस्वारथ शत्रु सोइ, जगमें न तेरा कोई. १
तुं फिरत महा मदमाता, विषयन संग मूरख राता;
निज अंगकी सुधबुध खोइ, जगमें न तेरा कोई. २
घट ज्ञानकला नव जाकुं, पर निज मानत सुनें ताकुं;
आखर पछतावा होइ, जगमें न तेरा कोई. ३
नवि अनुपम नरभव हारो, निज शुद्ध स्वरूप निहारो;
अंतर ममतामल धोइ, जगमें न तेरा कोई. ४

५ अगरनुं अत्तर. ६ हळीमळीने.
१ अने. २ शुद्धबुद्ध. ३ आत्मामां. ४ सांभळ. ५ जुओ.

प्रभु चिदानंदकी वाणी, धार तुं निश्चे जग प्राणी;
जिम सफल होत भव दोईं, जगमें न तेरा कोई. ५

पद ४२ मुं.

(राग—जंगलो काफी)

जुठी जुठी जगतकी माया,
जिने[1] जाणी भेद तिने[2] पाया. जुठी० आंकणी.
तन धन जोवन[3] मुर्ख[4] जेता[5],
सहु जाण अथिर[6] सुख तेता[7];
नर जिम बादलकी छाया,
जुठी जुठी जगतकी माया. १
जिम अनित्य भाव चित्त आया,
लख[8] गलित[9] वृषभंकी[10] काया;
बुझे करकंडु राया, जुठी जुठी जगतकी माया. २
इम चिदानंद मनमांही, कछु करीए ममता नांही;
सद्गुरुए भेद लखाया[11], जुठी जुठी जगतकी माया. ३

६ संसारी. ७ आभव अने आगामी (पर) भव.

१ जेणे. २ तेणे. ३ यौवन. ४ मुख्य. ५ जेटला ६ अस्थिर. ७ तेटलां. ८ जोइने. ९ गळी गयेली. १० बळद्नी. ११ दर्शाव्यो छे.

पद ५० मुं.

(राग—सोरठ)

आतम ध्यान समान, जगतमें ?

साधन नवि कोउ आन. जगतमें० ए आंकणी,

रूपातीत ध्यानके कारण, रूपस्थादिक जान;

ताहुमें पिंडस्थ ध्यान फुन, ध्याताकुं परधान—ज० १

ते पिंडस्थ ध्यान किम करिये, ताको एम विधान;

रेचक पूरक कुंभक शांतिक,

कर सुखमन घर आन—जगतमें० २

प्रान समान उदान व्यानकुं, सम्यक् ग्रहहुं अपान;

सहज सुभाव सुरंग सभामें,

अनुभव अनहद तान—जगतमें० ३

कर आसन धर शुचितम मुद्रा,

ग्रही गुरुगम ए ज्ञान;

अजपा जाप सोहं सुसमरन.

कर अनुभव रसपान—जगतमें० ४

आतम ध्यान भरत चक्री लह्यो,

भवन आरिसा ज्ञान;

चिदानंद शुभ ध्यान जोग जन,

पावत पद निरवाण, जगतमें० ५

अर्थ—आ जगतमां आत्मध्यान समान बीजुं कोई मोक्षनुं साधन नथी. एम हे भव्य जीव ! तुं जाण.

ध्यान त्रण प्रकारनुं छे. १ रूपातीत २ रूपस्थ अने ३ पिंडस्थ; तेमां रूपातीत ध्यानने माटे रूपस्थादिक ध्यान करवाना छे. तेमां पण नवीन ध्याताने प्रथम पिंडस्थ ध्याननी प्रधानता छे. अर्थात् प्रथम ते ध्यान करवा योग्य छे. (१) (पदस्थनो रूपस्थमां समावेश छे.)

हवे ते पिंडस्थ ध्याने शी रीते करवुं ? तेनो विधान आ प्रमाणे छे:—प्रथम रेचक, पूरक, कुंभक अने शांतिक करीने सुखमना जे मध्य नाडी, तेने तेना घरमां लाववी. पछी प्राण, समान, उदान, अपान अने व्यान ए पांचे प्रकारना वायुने कबजे करवा—पोताने स्वाधिन बनाववा, एटले सहज स्वभाव रूप सुरंग सभामां अनहद तान अथवा अनाहत नादनो अनुभव थशे. (२—३)

उपर प्रमाणे करवामां ध्यानने योग्य आसन करी, पवित्र एवी सममुद्रा धारण करवी; आ प्रमाणे गुरुगमथी ज्ञान मेळवीने तद्योग्य प्रयत्न करी अजपा जाप जे 'सोहं' तेने संभारवो—ते जाप करवो अने आत्मिक अनुभवना रसनुं पान करवुं. (४)

उपर जणावेलुं आत्मध्यान भरत चक्रवर्तीए आरिसा

भुवनमां प्राप्त कर्युं अने तेथी केवळज्ञान मेळव्युं. श्री चिदानंद महाराज कहे छे के–शुभ ध्यानना योगे भव्य जीव निर्वाण पदने मेळवे–प्राप्त करी शके छे. (९)

(रेचकादिक ४ प्रकारनुं, प्राणादि प्रांच प्रकारना वायुनुं अने पिंडस्थादि ध्याननुं स्वरूप आ नीचे आपेलुं छे, ते योगशास्त्र भाषांतर, ध्यानदीपिका विगेरेमांथी लीधेल छे.)

पांच प्रकारना वायु

उश्वास–निश्वासादिक प्राणवायु.

मूत्रादिकने बहार लावनार अपानवायु.

अनाजने पचावी योग्य स्थाने पहोंचाडनार समानवायु.

रसादिकने ऊंचे लइ जनार उदानवायु.

आखा शरीरमां व्यापीने रहे ते व्यानवायु.

(रेचकादिकनुं स्वरुप.)

नासिका, ब्रह्मरंध्र ने मुखे करीने वायुने बहार काढवो ते-रेचक.

बहारथी पवनने खेंचीने अपान पर्यंत कोठामां पूरवो ते-पूरक.

वायुने नाभिकमळमां स्थिर करीने तेने रोकवो ते–कुंभक.

ताळवुं, नासिका तथा मुखरूप द्वारोथी वायुनो निरोध करवो ते–शांतिक.

पिंडस्थादि ध्याननुं स्वरूप.

पिंड जे शरीर तेमां रहेला आत्मानुं ध्यान करवुं ते पिंडस्थध्यान. शरीरना जुदा जुदा भागमां जुदी जुदी मानसिक कल्पना करी मनने ते ते आकारे स्वेच्छाथी जागृतिपूर्वक परिणमाववुं अथवा आत्म उपयोगने ते ते प्रकारे परिणमाववुं ते **पिंडस्थ**ध्यान.

परमात्माना नाम साथे संबंध धरावनारा पवित्र पदोनुं (मंत्रोनुं) ध्यान करवुं ते **पदस्थ** ध्यान.

स्थूळरूपवाळा अने साक्षात् समवसरणमां बिराजेला सजीवनमूर्ति एवा तीर्थंकरोना शरीरने अथवा पाषाणादिनी मूर्तिओने ध्येय तरीके राखी मननी तेमां एकाग्रता करवी ते **रूपस्थ** ध्यान.

जेमां कोइ प्रकारना स्थूळ रूपादि लक्षणो नथी एवा आत्माना शुद्ध स्वरूपनुं लक्ष लइ तेमां मनोवृत्तिना अखंड प्रवाहने वाळी दइ आत्मस्वरूप अनुभववुं ते **रूपातीत** ध्यान.

स्थूळ ध्यान सिद्ध कर्या वगर सूक्ष्म—निराकार—रूपातीत आत्मस्वरूपनुं ध्यान थइ शके नहीं तेथी प्रथम रूपवाळा स्थूळ ध्यान करवा ते उपयोगी छे. तेनावडे रूपातीत ध्याने पहोंची शकाय छे.

ध्याता—ध्यान करनार, ध्येय—ध्यान करवा लायक आलंबन अने ध्यान—ध्याता अने ध्येयने साथे जोडनार. ध्याता तरफथी थती सजातीय प्रवाहवाळी अखंड क्रिया अथवा जे अवलंबनरूप ध्येय छे ते तरफ अंतरदृष्टि करी ते लक्ष सिवाय मन बीजुं कांईपण चिंतवन न करतां एकरस सतत ते विचारनी एक जातिनी एक वृत्तिनो अखंड प्रवाह चलाव्या करे तेनुं नाम ध्यान समजवुं.

आ चारे ध्याननुं विशेष अने स्पष्ट स्वरूप जाणवाना इच्छके योगशास्त्र भाषांतरना ७—८—९—१० ए चार प्रकरण वांचवा. अहीं तो अति संक्षिप्त स्वरूप आपेलुं छे.

पद ५१ मुं.

(राग—सोरठ—गिरनारी.)

प्रभु मेरो मनडो हटक्यो न माने. प्रभु० आं०
बहुत भांत समजायो याकुं, चोडे हु अरु छाने;
पण इय शिखामण कछु रंचेक,
धारत नवि निज काने. प्रभु० १.

---

१ अटकयो. २ रीते. ३ प्रगट. ४ तेमज. ५ जरापण.

छिनमें रुष्ट[६] तुष्ट[७] होय छिनमें, राय रंक छिनमांही;
चंचळ जेम पताका अंचळ[८],
 नेह[९] विगतँ[१०] इणमांही. प्रभु० २.

वंक[११] तुरंग[१२] जिम सुलटी शिक्षा, तज उलटी हु ठाने[१३];
विषम गति अति याकी साहेब,
 अतिशयधर[१४] कोउ जाने. प्रभु० ३.

अति उगतिएं[१५] कहुं हुं तुमथी,
 तुमविन कोउ न सियाने[१६];
चिदानंद प्रभु ए विनति की,
 अब तो लाज छे याने[१७]. प्रभु० ४

पद ५२ मुं.

(राग—सोरठ मल्हार)

तारोजी राज तारोजी राज,
 दीनानाथ! अब मोहे तारोजी राज. ए आंकणी.

---

६ गुस्से थयेल. ७ आनंदी. ८ छेडो. ९ स्नेह. १० आवतो नथी. ११ जड. १२ घोडा. १३ वर्ते छे. १४ अतिज्ञानी. १५ प्रार्थनावडे. १६ शाणुं १७ तमने—तमारे हाथ.

पूरव पुण्य उदय तुम भेटे,
तारण[1] तरण[2] जिहाज[3]–दीना० १

पतित उद्धारण तुम पर्ण[4] धार्यो,
हुं पतितन[5] सिरताज[6]–दीना० २

आगे अनेक उगारे तदपि न,
कठिन तो मळ्यो आज–दीना० ३

इणे अवसर जिमतिम करी रखीए,
बिरुद ग्रहेकी[7] लाज–दीना० ४

चिदानंद सेवक जिन साहेब, नीको[8] बन्यो हे समाज[9];
दीनानाथ ! अब मोहे तारोजी राज० ५

पद ५३ मुं

(राग–सोरठ)

आवोजी राज आवोजी राज, साहेबा थें महारे म्होले
आवोजी राज. ए आंकणी.

सीस नमाय करजोड कहत हुं, जरंते[1]कों न जरावो[2];

---

१ तारवाने. २ तरवाने. ३ वहाणसमान. ४ बिरुद
५ पतितजनोमां. ६ मुख्य. ७ धरावेला. ८ उत्तम. ९ मेळो.
१ (विरहाग्निथी) वळतीने. २ जळावो – बाळो.

हस हस नाथ [3]जरे पर अब तुम,
काहेकुं [4]लौन लगावो. सा० १
हमकुं त्याग पियाँ शौक्य सदन तुम,
बिना बोलाये जावो;
जाँ कारनहीं म्हेर न आवत,
ते कोउ चूक दिखावो. सा० २
कुमता कुटिलके [11]वस इस साहेब,
काहेकुं लोक हसावो;
तुमकुं [12]कवन शीखवे तुम तो,
औरनकुं समजावो. सा० ३
[13]वांके [14]वसवरती तुम नायक,
जे जे विध दुःख पावो;
ते सहु छानो नहीं कोउ मोंथी,
काहेकुं प्रगट करावो. सा० ४
चिदानंद सुमताके वचन सुन,
भेज्यो हे हरख वधावो;
तुम मंदिर आवत प्रभु प्यारी,
करीए न मन [16]पछतावो सा० ५

---

३ बळती पर. ४ लूण-मीठुं. ५. प्रिय. ६ कुमतिरूप शोक्य. ७ जे. ८ कारणथी. ९ कृपा. १० भूल ११ वश थइने. १२ कोण. १३ कुमतिने. १४ वशवर्ती थइने. १५ वधामणी. १६ शोक.

पद ५४ मुं.*

श्री नेमिनाथ स्तवन.

(राग सोरठ)

गढ गिरनार रूडो लागे छे जी,
थांको गढ गिरनार रूडो लागे छे जी. आंकणी०
भार अढार अपार कियो तिहां,
वनराजी[2] विस्तार;
निर्मळ नीर[3] समीर[4] वहत नित्य,
पथिक[5] जन मनोहार[6].—रूडो० १
शुद्ध समाधि, विगत[7] उपाधि,
जोगीसर[8] चित्त धार;
करत गंभीर गुहामें[9] निशदिन
गुरुगम[10] ज्ञान बिचार.—रूडो० २

---

*(आ पद चिदानंदजी उर्फे कर्पूरचंद्रजी भावनगरथी संघ काढेल तेमां गिरनार पधार्या त्यारे कर्युं होय एम लागे छे.

१ तमारो. २ वनस्पति. ३ पाणी. ४ शीतळ वायु. ५ मुसाफर. ६ मनने आनंद आपे तेवां. ७ रहित. ८ योगीश्वर नेमिनाथ प्रभुने. ९ गुफामां. १० गुरु पासेथी मेळवेल.

कल्याणक[11] हुआ त्रण तिहां रे,
शोभत जगदाधार;
चिदानंद प्रभु अब [12]मोहे तारो,
जिम तारी निज नार.[13]—रूडो० ३

पद ५५ मुं.

(राग—सोहिणी)

अनुभव ज्योति जगी छे हैये अमारे बे,
अनुभव ज्योति जगी छे. ए आंकणी.
कुमता[1] कुटील[2] कहा करिहौं[3],
सुमता अमारी[4] सगी छे. अ० १
मोह मिथ्यात्व निकट[5] नवि आवे,
भवपरिणत ज्युं पगी[6] छे. अ० २
चिदानंद चित्त प्रभुके भजनमें,
अनुपम अचळ लगी छे. अ० ३

---

११ दीक्षा; केवलज्ञान अने निर्वाण—ए त्रण कल्याणक. १२ मने. १३ स्त्री—राजमती.

१ प्रपंची. २ शुं. ३ करो शकशे. ४ पासे. ५ भवस्थिति ६ परिपक्व थई छे.

पद ५६ मुं.

श्री चंद्रप्रभुनुं स्तवन.

(राग—सोहिणी.)

सरण[1] तिहारे गही[2] छे, चंदा[3] प्रभुजी बे;
सरण तिहारे गही छे. ए आंकणी.
जनम जरा मरणादिक केरी,
पीडा बहुत सही छे. चंदा प्रभु० १
परदुःखभंजन नाथ बिरुद[4] तुम,
तातें तुमकुं कही छे. चंदा प्रभु० २
चिदानंद प्रभु तुमारे दरसथी[5],
वेदना अशुभ दही[6] छे. चंदा प्रभु० ३

पद ५७ मुं.

(राग—केरबो)

समज परी[1] मोहे समज परी,
जगमाया[2] सब जुठी, मोहे समज परी. ए आंकणी.

---

१ शरण. २ ग्रहण कर्युं छे. ३ श्री चंद्रप्रभ प्रभु ४ बिरद ख्याति. ५ दर्शनथी. ६ नाश पामी छे.

१ पडी. २ सांसारिक छळ प्रपंचनो आडंबर,

काल काल तुं कया करे मूरख,

नांही भरूंसा[3] पल एक घडी. जग० १

गॉफिल[4] छिनं[5] भरं[6] नांही रहो तुम,

शिरपर घुमे तेरे काल अरी[7]. जग० २

चिदानंद ए वात हमारी प्यारे,

जाणो मित्त[8] मनमांहे खरी जग० ३

पद ५८ मुं.

(राग—केरबो.)

हांरे चित्तमें धरो प्यारे ! चित्तमें धरो,

एती[1] शीख[2] हमारी प्यारे ! चित्तमें धरो. ए आंकणी.

थोडासा जीवन के काज अरे नर !

काहेकुं[3] छॅल[4] परपंच करो. एती० १

हांरे कुंड[5] कपट परद्रोह करत तुम,

अरे नर परभवथी न डरो. एती० २

चिदानंद जो ए नहीं मानो तो,

जनम मरण भवदुःखमें पॅरो[6]. एती० ३

---

३ विश्वास. ४ असावध. ५ क्षण. ६ मात्र. ७ शत्रु. ८ मित्र.

१ आटली. २ शिआमण. ३ शा सारू. ४ कपट. ५ जूठ. ६ पडशो.

पद ५९ मुं

(राग—मल्हार)

ध्यानघटा घन[1] छाये,

सुदेखो माइ[2]! ध्यानघटा घन छाये. ए आंकणी

दमैं[3] दामिनी[4] दमकति[5] दहुदिस[6] अति,

अनहद[7] गरज[8] सुनाये. सु० १

मोटी मोटी बुंदे[9] गिरत वसुंधा[10] शुचि[11],

प्रेम परम जर लाये. सु० २

चिदानंद चातक[12] अति तलसंत[13],

शुद्ध सुधाजल[14] पाये. सु० ३

---

१ वरसाद. २ माता. ३ इंद्रिय दमनरूप. ४ वीजळी ५ चमके छे, ६ दशे दिशामां. ७ अनाहत नाद (रूपी) ८ गर्जना. ९ छांटा. १० आत्मभूमि. ११ पवित्र. १२ आत्मारूप चातकने. १३ तलसता. १४ अमृत समान शांत भावरूप जळ.

पद ६० मुं.

(राग—मल्हार)

मत[1] जावो जोरे[2] विछोर[3], वालम[4] अब,
मत जाओ. ए आंकणी.

पीउ-पीउ पीउ रटत बपैया,
गरजत घन अति घोर. वालम० १

चम चम चम चमकत चपला[5],
मोर करत मिल[6] सोर[7]. वालम० २

उठी अटारी[8] रयण[9] अंधारी,
विरही करत झकझोर[10]. वालम० ३

चिदानंद प्रभु एक वार कह्यो,
जाणो वार करोर[11]. वालम० ४

---

१ नहि. २ जोडी. ३ वीछोडीने. ४ हे स्वामी-आत्मा! ५ वीजळी. ६ मळीने. ७ अवाज. ८ बारीए. ९ रात्रि. १० पागलपणा. ११ क्रोड.

पद ६१ मुं.

(राग—बिहाग)

पीया पीया पीया, बोल मत पीया पीया पीया. आं०

रे चातक तुम शब्द सुणत मेरा,

व्याकुळ होत हे जीया[1]:

फुटत नांही कठिन अति घन[2] सम[3],

निठुर[4] भया हे हीया[5]. बोल० १

एक शोकय[6] दुःखदायी कंत[7] जिने[8],

कर कामण बस कीया;

दूजे[9] बोल बोल खग[10] पापी,

तुं अधिका दुःख दीया. बोल० २

कर्ण[11] प्रवेश[12] उठी होइ व्याकुळ,

विरहानळ[13] जलतिया[14];

चिदानंद प्रभु इन अवसर मिले[15],

अधिक जगत जस लीया. बोल० ३

---

१ जीव. २ पत्थर. ३ जेवुं ४ निष्ठुर. ५ हृदय. ६ कुमतिरूप शोकय. ७ पतिने. ८ जेणे. ९ वळी बीजुं. १० पक्षी. ११ कानमां. १२ प्रवेशतां. १३ विरहरूप अग्निथी. १४ बळती. १५ मळी.

पद ६२ मुं.

श्री नेमिनाथजीनुं स्तवन.

(अजितजिणंदशुं प्रीतडी—ए राग.)

परमातम पूरण कळी[1],
पूरण गुण हो पूरण जन आश;
पूरण दृष्टि निहाळीए[2],
चित्त धरीए हो अमची[3] अरदास[4]. प० १
सर्व[5]देशघाति सहु,
अघाति हो करी घात[6] दयाळ;
वास[7] कीयो शिवमंदिरे,
मोहे[8] विसरी हो भमतो जगजाळ[9]. प० २
जगतारक[10] पदवी लही,
तार्या सही हो अपराधी अपार;
तोतें[11] कहो मोहे[12] तारतां,
किम कीनी हो इण अवसर वार. प० ३
मोह महामद छाकथी[13],
हुं छकीयो हो नांही सूध[14] लगार;

---

१ कळावान. २ कृपाए. ३ अमारी. ४ अरज. ५(सर्व घाति, देशघाति अने अघाति) आठे कर्म. ६ घात करी, टाळी. ७ मोक्ष. ८ मने. ९ जगतनी जंजाळमां. १० जगोद्धारक. ११ तो—त्यारे. १२ मने. १३ नशाथी. १४ शुद्धि.

उचित सही इणे अवसरे,
सेवकनी हो करवी संभाळ. प० ४

मोह गयां जो तारशो,
तिणवेळा हो कहा तुम उपकार;
सुखवेळा सज्जन घणा,
दुःखवेळा हो विरला संसार. प० ५

पण तुम दरिसँन[16]जोगथी.
थयो हृदये हो अनुभव परकाश;
अनुभव अभ्यासी करे,
दुःखदायी हो सहु कर्म विनाश[15]. प० ६

कर्मकलंक[17] निवारीने,
निजरूपे हो रमे रमता रांम[18];
लहत अपूरव भावथी,
इण रीते हो तुम पद विश्राम. प० ८

त्रिकरणे[19] जोगे[20] विनवुं,
सुखदायी हो शिवादेवीनंद[21];

---

१५ नाश थये. १६ दर्शननो-सम्यक्त्वना योगथी. १७ कर्मरूप कलंक. १८ आत्मस्वरूपमां रमण करनार आत्मा. १९ करण, कराव्रण, अनुमोदन. २० मन, वचन अने कायारूप त्रण योगथी. २१ श्री नेमिनाथ प्रभु.

चिदानंद मनमें सदा,
तुमे आवो हो प्रभु! नाणदिणंद. प० ८

पद ६२ मुं.

श्री शंखेश्वर पार्श्वजिन स्तवन.

(उठ भमरा कंकणीपर बेठा, नथणीमें झलकाहुंगी
ए देशी.)

श्री शंखेश्वर पास जिनंदका—चरणकमल चित्त लाउंगी;
सुणजो रे सज्जन नित्य ध्याउंगी. आं०

एहवा पण दृढ धारी हियामें,
अन्य द्वार नहीं जाउंगी. सु० १

सुंदर सुरत सलूनी मूरत,
निरख नयन सुख पाउंगी. सु० २

चंपा चंबेली आन मोगरा,
अंगीयां अंग रचाउंगी. सु० ३

शीलादिक शणगार सजी नित्य,
नाटक प्रभुकुं देखाउंगी. सु० ४

---

२२ ज्ञानदिनेंद्र–सूर्य.

१ दृढपणे. २ अन्य देवना मींदरे. ३ मनोहर. ४ मूर्ति.

चिदानंद प्रभु प्राणजीवनकुं,
मोतीयन थाल वधाउंगी. सु० ५

पद ६४ मुं.

श्री अजितनाथ जिन स्तवन.

(अजित जिणंदशुं प्रीतडी—ए देशी.)

अ[1]जित अजित जिन ध्याइए,
धरी हि[2]रदे हो भवि निर्मळ ध्यान;
हृदय स[3]रितामें रह्यो,
सु[4]रभि सम हो लही तास विज्ञान. अ० १
की[5]ट ध्यान भृं[6]गीतणो,
नित धरता हो ते भृंगी निदान;
ले कल[7]धौत स्वरूपता,
लोह फरसत हो पारस पा[8]षान. अ० २
पी[9]चुमंदादिक सही,
होय चंदन हो मल[10]याचळ संग;

---

१ राग द्वेषादिकथी नहि जीतायेल. २ हृदयमां. ३ नदी. ४ सुगंध समान. ५ इयळरूप कीडो. ६ भमरी. ७ सोनुं. ८ पाषाण (मणि). ९ लींबडा वगेरे. १० मलयगिरि.

सैंधव[11] क्यारीमें पड्या,
जिम पलटे हो वस्तुनो रंग. अ० ३
ध्येयरूपनी एकता,
करे ध्याता हो धरे ध्यान सुजान[12];
करे कतक[13] मळ[14] भिन्नता[15],
जिम नासे हो तम[16] उगते भाण[17]. अ० ४
पुष्टालंबन योगथी,
निरालंबता हो सुख साधन जेह;
चिदानंद अविचल[18] कळा,
क्षणमांहे हो भवि पावे तेह. अ० ५

सार—आ स्तवनमां पण रहस्य घणुं छे. अन्यना संगथी अन्य समान बनी जवाना दृष्टांतो आपी परमात्मा रूप ध्येयना संगथी परमात्मरूप थइ जवानी तीव्रेच्छा जणावी सालंबन अने निरालंबन ध्यानने स्फुट करे छे. आ जीवने प्रथमावस्थामां सालंबन ध्याननी आवश्यकता छे अने तेमां आगळ वध्या पछी ते निरालंबन ध्यान करी शके छे. ए निरालंबन ध्यानथी आत्मा अंतर्मुहूर्त्तमां पण शाश्वतस्थान मेळवी शके छे.

---

११ मीठानी. १२ ज्ञानी. १३ निर्मळी वृक्षना फळनुं चूर्ण. १४–१५ मेल अने पाणीनुं जुदापणुं. १६ अन्धकार. १७ सूर्य. १८ स्थिर.

पद ६५ मुं.

(निर्मळ होई भज ले प्रभु प्यारा—ए देशी)

लाग्या नेह[1] जिनचरण हमारा,
जिम चकोर चित्त चंदे[2] पियारा. लाग्या नेह० आंकणी.

सुनत कुरंग[3] नाद[4] मन लाइ,
प्राण तजे पण प्रेम निभाइ[5];
घन[6] तज पान[7] न जावर्तजाइ[8],
ए खग[9] चातककेरी वडाइ. लाग्या० १

जलत निःशंक दीपके मांही,
पीर[10] पतंगकुं होत के नांही ?
पीडा होत तद पण तिहां जाही,
शंके[11] प्रीतिवश आवत नांही. लाग्या० २

मीन[12] मगन[13] नवी[14] जळथी न्यारा,
मान सरोवर हंस आधारा;
चोर निरख निशि[15] अति अंधियारा[16],
केकी[17] मगन सुन फुन गर्जारा[18]. लाग्या० ३

---

१ स्नेह. २ चंद्र. ३ हरण. ४ मधुर संगीत. ५ निभावे छे. ६ वरसाद. ७ पीतुं. ८ यावज्जीव. ९ पक्षी. १० पीडा. ११ शंका. १२ माछलुं. १३ पाणीमां मग्न. १४ नहि. १५ रात्रि. १६ अन्धकारवाळी १७ मोर. १८ मेघगर्जना.

[19]प्रणव ध्यान जिम जोगी आराधे,
रस रीति [20]रससाधक साधे;
अधिक सुगंध [21]केतकीमें लाधे,
मधुकर तस संकट नवि बाधे. ला० ४

[22]जाको चित्त जिहां [23]थिरता माने,
ताका [24]मरम तो तेहि ज जाने;
जिनभक्ति [25]हिरदेमें [26]ठाने,
चिदानंद मन आनंद आने. ला० ५

पद ६६ मुं.

(हो बांसलडी ! वेरण थई लागी रे व्रजनी नारने—ए देशी)

हो प्रीतमजी ! प्रीतकी रीत अनित तजी चित धारीए;
हो वालमजी ! वचनतणो अति ऊंडो मरम
विचारीए. ए आंकणी.

तुमे कुमतिके घर जावो छो,
निज कुळमें खोट लगावो छो;
धिक् । एठ जगतनी खावो छो. हो प्रीतमजी !० १

---

१९ ॐकार. २० सुवर्णरसने साधनारा. २१ एक फूल-झाड. २२ जेनुं. २३ स्थिरता. २४ मर्म-भेद. २५ हृदयमां. २६ स्थापी.

तमे त्याग अमी विष पीयो छो,
कुगतिनो मारग लीयो छो;
ए तो काज अजुगतो कीयो छो. हो प्रीतमजी !० २
ए तो मोहरायकी चेंटी छे,
शिवसंपत्ति एहथी छेटी छे;
ए तो साकर तेग लपेटी छे. हो प्रीतमजी !० ३
एक शंका मेरे मन आवी छे,
किण विध ए तुम चित्त भावी छे ?
ए तो डाकण जगमें चावी छे. हो प्रीतमजी !० ४
सहु शुद्धि तुमारी खाइ छे,
करी कामण मति भरमाइ छे;
तुमे पुण्ययोगे ए पाइ छे. हो प्रीतमजी !० ५
मतें आंबकाज बावल बोवो,
अनुपम भव विरथा नवी खोवो;
अब खोल नयन परगट जोवो. हो प्रीतमजी !० ६
इणविध सुमता बहु समजावे,
गुण अवगुण करी बहु दरसावे;
सुणी चिदानंद निज घर आवे. हो प्रीतमजी !० ७

---

१ दासी. २. तलवार. ३ प्रसिद्ध. ४ मश्करीना वचन छे. ५ नहि. ६ वावो.

पद ६७ मुं.

(गहुंली)

चंद्रवदनी मृगलोयणी,
ए तो सजी सोळ शणगार रे;
ए तो आवी जगगुरु वांदवा,
धरी हियडे हरख अपार रे. चं० १
हां रे ए तो मुक्ताफळ मुठी भरी,
रचे गहुंळी परम उदार रे;
जिहां वाणी योजनगामिनो,
घन वरसे अखंडित धार रे. चं० २
हां रे जिहां रजत कनक ने रत्नना,
सुररचित त्रण प्राकार रे;
तस मध्य मणि सिंहासने,
शोभित श्री जगदाधार रे. चं० ३
हां रे जिहां नरपति खगपति लखपति,
सुरपतियुत परखंदा बार रे;

---

१ चंद्र जेवा मुखवाळी. २ मृग जेवी आंखवाळी. ३ हृदयमां. ४ मोतीओ. ५ स्वस्तिक ६ चार गाउ सुधी संभळाय तेवी. ७ वर्षाद. ८ गढ. ९ विद्याधरो. १० इन्द्रो सहित. ११ पर्षदा-सभा.

लब्धि निधान[13] गुण आगरु,
जिहां गौतम छे गणधार रे. चं० ४

हां रे जिहां जीवादिक नवतत्त्वनो,
षड्द्रव्य भेद विस्तार रे;
ए तो श्रवण सुणी निर्मळ करे,
निज बोधिबीज[14] सुखकार रे. चं० ५

हां रे जिहां तीन छत्र त्रिभुवन उदित[15],
सुर ढाळत चामर चार रे;
सखी चिदानंदकी वंदना,
तस होजो वारंवार रे. चं० ६

पद ६८ मुं.

श्री पार्श्वजिन स्तवन.

(हो कुंथुजिन ! मनडुं कीमही न बाजे—ए देशी.)

अनुभव अमृत वाणी हो पास जिन !
अनुभव अमृत वाणी;

---

१३ भंडार. १४ समकित. १५ सूर्य.

सुरपति[1] भया जे नाग श्रीमुखथी[2],
ते वाणी चित्त आणी हो. पा० १

स्यादूवाद[3] मुद्रा[4] मुद्रित[5] शुचि[6],
जिम सुरसरिता[7] पाणी,
अंतर मिथ्याभाव लता[8] जे,
छेदण तास कृपाणी[9] हो. पा० २

अहो निशीनाथ[10] असंख्य मळ्या तिम,
तिरि[11] छे अचरिज एही,
लोकालोक-प्रकाशे[12] अंश जस,
तस उपमा कहो केही[13] हो. पा० ३

विरह[14] वियोग हरणी[15] ए दंती[16],
संधी ए वेगे[17] मिलावे,
याकी अनेक अवंचकताथी[18],
आणाभिमुख[19] कहावे हो. पा० ४

१ इंद्र. २ स्वमुखथी. ३ अनेकांतवाद. ४ छाप-महोर. ५ अंकित. ६ वाणी. ७ गंगानदीनुं. ८ वेलडी. ९ तलवार. १० चंद्र. ११ तिर्च्छा लोकमां. १२ लोकालोकनुं प्रकाशकज्ञान जे केवळज्ञान. १३ शेनी ? १४ समभावना विरह, १५ हरनारी १६ वाणी. १७ जल्दी. १८ सरलताथी. १९ आज्ञापालक.

अक्षर[20] एक अनंत अंश जिहां,
लेप[21]रहित मुख भाखो;
तास क्षयोपशम[22] भाव बध्याथी,
शुद्ध वचन रस चाखो हो. पा० ५

चाख्याथी मन तृप्त थयुं नवि,
शा माटे लोभावो[23] ?
कर करुणा करुणारस सागर,
पेट भरीने पावो हो. पा० ६

ए लवलेश लह्याथी साहिब,
अशुभ युगल[24] गति वारी;
चिदानंद वामासुत[25] केरी,
वाणीनी बलिहारी[26] हो० पा० ७

---

२० केवलज्ञानना २१ स्पष्टपणे. २२ उदीर्ण कर्मनो अभाव ते क्षय अने अनुदीर्ण कर्मना उदयने रोकी देवो ते उपशम. आ बन्ने (क्षय अने उपशम) वडे उत्पन्न थयेलो भाव ते क्षायोपशमिकभाव. २३ टटळावो छो ? २४ बे (नरक अने तिर्यंच) २५ वामा माताना पुत्र श्री पार्श्वनाथ प्रभु. २६ खूबी.

पद ६९ मुं.

पूरव[1] पुन्य उदयकर चेतन !
नीका[2] नरभव, पाया रे. पु० आंकणी०
दीनानाथ दयाळ दयानिधि,
दुर्लभ अधिक बताया रे;
दश द्रष्टांते दोहिलो[3] नरभव,
उत्तराध्ययने गाया रे. पु० १
अवसर पाय विषयरस राचत,
ते तो मूढ कहाया रे;
काग उडावण काज विप्र जिम,
डॅार[4] मणि पछतोया[5] रे. पु० २
नदी घोळ[6] पाषाण न्याय कर,
अर्ध वाट तो आया रे;
अर्ध सुगम आगे रही तिनकुं[7],
जिने कछु मोह घटाया रे. पु० ३
चेतन ! चार गतिमें निश्चे,
मोक्षद्वार ए काया रे;

---

१ पूर्वभवना. २ उत्तम. ३ दुर्लभ. ४ फेंकी. ५ पस्तायो. ६ घसाता-घोळ थता. ७ तेने.

करत कामना[8] सुर पण[9] याकी,
जिसकुं अनर्गळ[10] मांया रे. पु० ४

रोहणगिरि[11] जिम रत्नखाण तिम,
गुण सहु यामें समाया रे;
महिमा मुखथी वरणत जाकी,
सुरपति[12] मन शंकाया रे. पू० ५

कल्पवृक्षसम संयमकेरी,
अति शीतळ जियां छाया रे;
चरण[13] करण[14] गुण धरण महामुनि,
मधुकर[15] मन लोभाया रे. पू० ६

या तनविण तिहुं[16] काळ कहो किने,
साचा सुख उपजाया रे;
अवसर पाव न चूक चिदानंद,
सद्‌गुरु युं दरसाया रे. पू० ७

---

८ इच्छा. ९ खूब १० ऋद्धि. ११ रोहिणाचळ पर्वत. १२ इंद्र. १३ चरणसित्तरी १४ करणसित्तरी. १५ भ्रमर १६ त्रणे.

पद ७० मुं.

(पर्युषण पर्वनी स्तुति,)

मणिरचित सिंहासन, बेठा जगदाधार,
पर्युषणकेरो, महिमा अगम अपार;
निज मुखथी दाखी, साखी सुरनर वृंद,
ए पर्व पर्वमां, जिम तारामां चंद. १

नागकेतुनी परे, पर्व साधना कीजे,
व्रत नियम आखडी, गुरुमुख अधिकी लीजे;
दोयँ भेदे पूजा, दान पंचँ प्रकार,
कर पडिकमणा धर–शियळ अखंडित धार. २

जे त्रिकरँण शुद्धे, आराधे नवकार,
भव सात आठ अव–शेष तास संसार;
सहु सूत्र शिरोमणि, कल्पसूत्र सुखकार;
ते श्रवण सुणीने, सफळ करो अवतार. ३

सहु चैत्य जुँहारी, खमतखामणा कीजे,
करी साहमीवत्सँल, कुमतिद्वारँपट दीजे,

१ कह्यो. २ समस्त. ३ बे (द्रव्य अने भाव ४): अभय, सुपात्र, अनुकंपा, उचित ने कीर्ति. ५ मन, वचन अने काया. ६ दर्शन करीने. ७ स्वामीवत्सल. ८ पडदो.

अट्ठाई महोत्सव, चिदानंद चित्त लाइ,
इम करतां संघने, शासनदेव सहाइ. ४

पद ७१ मुं.

(राग—सोरठ)

क्या तेरा क्या मेरा,
प्यारे सहु पडाइ रहेगा, क्या तेरा० आंकणी.
पंछी[1] आप फिरत चिहुं[2] दिशथी, तरुवर रेन[3] वसेरा[4];
सहु आपणे आपणे मारगतें, होत भोर[5]की वेरा.
प्यारे० १

इंद्रजाळ गंधर्व नगर सम, डेढ[6] दिनका घेरा;
सुपन[7] पदारथ नयन खुल्या जिम, जरत[8] न बहुविध हेर्या[9].
प्यारे० २

रविसुत[10] करत शीश पर तेरे, निशदिन[11] छाना फेरा;
चेत शके तो चेत चिदानंद, समज शब्द ए मेरा.
प्यारे० ३

---

१ पक्षी. २ चारे. ३ रात्री. ४ रहे छे. ५ सवारे. ६ दोढ. ७ स्वप्न. ८ जडतुं. ९ शोध्या छतां. १० यम-काळ. ११ रात्रि-दिवस.

पद ७२ मुं.

(राग पीलु–त्रिताळ)

मुसाफीर ! रेन[1] रही अब थोरी[2]. ए टेक.

जाग जाग तुं निंद[3] त्याग दे,
होत वस्तुकी चोरी. मुसाफीर० १

मंजील[4] दूर भयो[5] भवसागर,
मान उर, मँति मोरी[6]. मुसाफीर० २

चिदानंद चेतनमय मुरत[7],
देख हृदय[8]द्रग जोरी[9]. मुसाफीर० ३

---

१ रात्री. २ थोडी. ३ निद्रा. ४ मजल (जवानी). ५ शिखामण. ६ मारी. ७ मूर्त्ति,–ज्ञानस्वरूपी आत्मा. ८ हृदयरूप दृष्टिने. ९ जोडीने–खोलीने.